

A vertical strip on the left side of the page featuring a bokeh light effect with out-of-focus yellow and orange lights against a dark background.

Utvärdering av de nationella vindkraftsamordnarna

Regleringsbrevsuppdrag 2021

ER 2021:26

A thick, solid red wavy line that curves upwards from the bottom left towards the right edge of the page.

Energimyndighetens publikationer kan laddas ner eller
beställas via www.energimyndigheten.se

Statens energimyndighet, september 2021

ER 2021:26

ISSN 1403-1892

ISBN (pdf) 978-91-7993-034-9

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma

Förord

Sedan 2006 har det funnits fyra vindkraftssamordnare, utsedda av regeringen som ska arbeta som medlare för att främja vindkraftsutbyggnaden. De fyra vindkraftsamordnarna delar gemensamt på en heltidstjänst och arbetar självständigt utifrån sin roll. En tidigare utvärdering av vindkraftsamordnarna genomfördes 2016 av Statskontoret. Energimyndigheten fick 2020 i uppdrag av regeringen att utföra en ny utvärdering av vindkraftsamordnarna.

De slutsatser som Energimyndigheten kan dra från sin utvärdering är att:

- Det finns inte längre ett behov av särskilda vindkraftsamordnare.
- Om vindkraftsamordnarna behålls bör uppdraget förändras.

Datainsamling för utvärderingen och en grundläggande analys har gjorts av Analysys Mason på uppdrag av Energimyndigheten. De analyser, slutsatser och förslag som framförs i rapporten är Energimyndighetens egna.

Robert Andrén
Generaldirektör Energimyndigheten

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	3
1 Bakgrund	5
2 Metod och avgränsningar	6
2.1 Metod	6
2.2 Avgränsningar	6
3 Energimyndighetens analys	7
3.1 Utvärdering av vindkraftsamordnarnas nuvarande roll	7
3.2 Vindkraftens utveckling sedan 2006	7
3.3 Vindkraftsamordnarnas roll och strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad	9
3.4 Vindkraftsamordnarnas roll och havsbaserad vindkraft	10
3.5 Vindkraftsamordnarna och strukturella hinder	11
3.6 Slutsatser	11
Bilaga A Statskontorets utvärdering av regeringens vindkraftsamordnare år 2016	14
Bilaga B Analys av Masons underlagsrapport (enkät- och intervjustudie)	15

Sammanfattning

I Energimyndighetens regleringsbrev 2021 har myndigheten fått i uppdrag att analysera om det finns ett fortsatt behov av särskilda vindkraftssamordnare. Detta utifrån Energimyndigheten och Naturvårdsverkets gemensamma arbete med strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad (vindkraftsstrategin), en fortsatt kraftig utbyggnad av den landbaserade vindkraften samt den förväntade växande utbyggnaden av havsbaserad vindkraft. Myndigheten ska även föreslå hur vindkraftssamordnarnas uppdrag och uppgifter lämpligen omhändertas om en fortsättning bedöms behövas.

Underlag till utvärderingen har samlats in genom enkäter och intervjuer (genomfört av konsult) och Energimyndigheten har utifrån detta analyserat det framtida behovet av vindkraftsamordnarna och lämnar några rekommendationer i frågan.

I bedömningen av vindkraftsamordnarnas arbete är det viktigt att inse att vindkraftsamordnarnas resurser är begränsade till en heltidstjänst sammanlagt, att de arbetar självständigt utifrån sitt eget uppdrag, utifrån olika geografiska områden och i sin roll som ”medlare” därmed kan göra olika insatser vid olika tidpunkter i olika processer. Eftersom det saknas en detaljerad uppdragsbeskrivning och dokumentation av vindkraftsamordnarnas arbetsuppdrag är det svårt att dra slutsatser av konkreta effekter av insatserna utöver respondenternas inspel.

Sammantagen bedömning

Sammantaget visar intervju- och enkätsvaren att vindkraftsamordnarna har haft betydelse och bidragit till vindkraftsutbyggnaden och bedömningen är att vindkraftsamordnarna fokuserat på centrala frågor för vindkraftsutbyggnaden. Utifrån insamlat underlag går det dock inte att säga i hur stor utsträckning utbyggnaden har gynnats. I intervjuer och enkäter framkommer att framförallt branschen anser att vindkraftssamordnarna är viktiga även för den framtida vindkraftsutbyggnaden. Energimyndigheten ser det som ett tydligt tecken på att vindkraftsamordnarna har tagit en aktiv roll som stöd till vindkraftsprojektörer.

I ljuset av vad som framkommit i undersökningen och vad som sker inom vindkraftens utveckling gör dock Energimyndigheten bedömningen att det inte finns ett fortsatt tydligt behov av särskilda vindkraftssamordnare. Sedan 2006 har vindkraften blivit konkurrenskraftig på egen hand, vindkraftsprojekten har i regel blivit betydligt större och fler, statliga myndigheter arbetar mer uttalat med strategier för att skapa bättre planeringsförutsättningar för vindkraftens utbyggnad och med att försöka identifiera och hitta lösningar på olika strukturella hinder. Vindkraftsbranschens tillväxt innebär även att det finns helt andra resurser i branschen idag och det finns flera branschorganisationer som arbetar med att föra fram vindkraftens intressen. Samtidigt kvarstår olika hinder för vindkraftens utbyggnad såväl gamla som nya. Behovet av ny elproduktion har ökat i och med den aviserade framtida ökade elektrifieringen inom framförallt industri- och transportsektorerna. I hanteringen av de utmaningar som idag och framöver finns i ett elproduktionsperspektiv bedömer vi dock inte att särskilda vindkraftssamordnare har en tydlig roll i att varken hantera, eller direkt underlätta.

Energimyndigheten ser inte heller att det finns en tydlig roll för vindkraftsamordnarna inom vindkraftsstrategins fokus på den regionala och kommunala planeringsprocessen. Även om vindkraftsstrategin inte är heltäckande i alla delar som berörs av den landbaserade vindkraftsutbyggnaden så ser Energimyndigheten snarare att det arbetet bör bedrivas direkt mellan de lokala och regionala myndigheterna, vindkraftsbranschen och övriga relevanta aktörer för en utbyggnad än via samordnare. Även om vindkraftsamordnarna har arbetat med bl.a. kommunal tillstyrkan och kunskapsspridning rörande vindkraft så är Energimyndighetens uppfattning att detta arbete bör bedrivas mer strukturerat mellan myndigheter och bransch än som nu är möjligt med nuvarande organisationsform av vindkraftssamordnarna. Uppdraget att vara neutral kunskapsförmedlare försvåras av att det ska kombineras med att vara en form av medlingshjälp åt vindkraftsprojektörerna.

Energimyndigheten anser inte att det finns behov av särskilda vindkraftssamordnare för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Havsbaserad vindkraft kommer i mångt och mycket ske en bra bit ut till havs och därmed utanför kommunernas gränser varvid samordnarnas roller bedöms vara små eller obefintliga. Myndigheten ser snarare att tillstyrkansprocesser och strukturella frågeställningar inom havsbaserad vindkraft snarare bör hanteras inom t.ex. havsplaneringen och tillståndsprocessen.

Sammantaget ser inte längre Energimyndigheten ett tydligt behov av vindkraftssamordnarna men skulle det beslutas om en fortsättning på funktionen vindkraftssamordnare vill Energimyndigheten peka på behovet av att förändra deras uppdrag och inriktning genom ett antal rekommendationer. Det rör sig om att formalisera uppdraget och göra det mer transparent genom en tydlig uppdragsbeskrivning, bredda målgruppen till att även inkludera kommunerna och göra uppdraget mer opartiskt samt att ta bort vindkraftsamordnarnas arbete med strukturella hinder.

1 Bakgrund

I Energimyndighetens regleringsbrevpunkt nummer nio ges följande uppdrag:

Statens energimyndighet ska, utifrån sitt arbete med strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad inklusive havsbaserad vindkraft, analysera om det finns fortsatt behov av särskilda vindkraftssamordnare. Om ett sådant behov identifieras ska myndigheten föreslå hur vindkraftssamordnarnas uppdrag och uppgifter lämpligen omhändertas, t.ex. av fristående vindkraftssamordnare som utpekats av regeringen eller inom myndighetens verksamhet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 15 september 2021.

De nationella vindkraftssamordnarna inrättades år 2006 av regeringen med uppdrag att underlätta samspelet mellan vindkraftprojektörer, myndigheter och andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Utgångspunkten var att skapa förutsättningar för en storskalig expansion av vindkraften så att uppställda energipolitiska målsättningar kan uppnås. Samordnarna bör enligt uppdraget kunna agera pådrivare i pågående processer och lyfta fram vindkraften i olika sammanhang. Vindkraftssamordnarna ska ses som ett erbjudande från staten till projektörerna om de anser att de har ett behov av hjälp. En vindkraftssamordnares uppgift är framförallt att lotsa fram stora projekt.

De fyra samordnarna har i genomsnitt en 25-procentig tjänst vardera och är anställda av Regeringskansliet. De har i övrigt olika sysselsättning vid sidan av uppdraget som vindkraftssamordnare.

År 2016 genomförde Statskontoret en utvärdering av vindkraftssamordnarna och gav rekommendationer för deras fortsatta verksamhet. Detta genomfördes på uppdrag av regeringen och slutsatsen var att verksamheten skulle fortsätta med vissa ändringar i strukturen. Se Bilaga A för uppdragsbeskrivning och rekommendationer.¹

Sedan vindkraftssamordnarna inrättades och även sedan utvärderingen av Statskontoret genomfördes har mycket hänt när det gäller vindkraftsutbyggnaden. Det finns utmaningar för vindkraftens utbyggnad framöver, men vindkraften är inte längre en alternativ elproduktionskälla i det svenska elsystemet utan har passerat kraftvärmens och kan under 2020-talet även passera kärnkraften i elproduktion per år. Sedan både 2006 och 2016 har vindkraften blivit konkurrenskraftig på egen hand, stora projekt har blivit betydligt större och flera, och statliga myndigheter arbetar mer proaktivt med strategier för att skapa planeringsförutsättningar för vindkraften. Vindkraftsbranschens tillväxt innebär även att branschen idag har helt andra resurser och det finns flera branschorganisationer som arbetar med att föra fram vindkraftsintressen. Det är i ljuset av dessa förändrade förutsättningar som denna utvärdering genomförs.

¹ Statskontoret, *Regerings vindkraftssamordnare*, 2016:17, 2016.

2 Metod och avgränsningar

2.1 Metod

Utredningsarbetet har genomförts i följande tre delar:

1. Enkät till totalt 120 branschorganisationer, intresseorganisationer, kommuner², länsstyrelser, statliga myndigheter och energibolag/projektörer³. Enkäten skickades ut och sammanställdes av konsult.
2. Intervjuer med 20 branschorganisationer, intresseorganisationer, kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter och energibolag/projektörer. Även vindkraftsamordnarna och deras kontaktperson på Regeringskansliet intervjuas. Intervjuerna genomfördes och sammanställdes av konsult.
3. Analys av underlag från konsulterna och framtagande av rekommendationer. Genomförts av Energimyndigheten.

Konsultbolaget Analysys Mason har genomfört steg 1 och 2 ovan. Metoden är tänkt att täcka in både en bredd (enkäter) av vad olika aktörer anser om vindkraftsamordnarnas arbete och roll, behovet av dem och förslag på ändringar i rollen för framtiden. Intervjuerna är på samma tema men syftar till att ge en djupare förståelse för hur de påverkar de processer de medverkar i. Konsultrapporten återfinns i Bilaga B.

I det sista steget tar Energimyndigheten fram förslag och rekommendationer till Regeringskansliet.

2.2 Avgränsningar

I genomförd analys är det viktigt att ha med sig att vindkraftsamordnarna delar på sammanlagt en heltidstjänst, vilket gör att deras insatser är relativt begränsade. Vidare arbetar vindkraftsamordnarna självständigt, utifrån olika geografiska områden och i sin roll som medlare kan de göra olika insatser vid olika tidpunkter i olika processer. Detta i kombination med en avsaknad av formaliserad uppdragsbeskrivning av vindkraftsamordnarnas arbete gör att underlaget till analysen på vissa ställen inte går att tolka på ett entydigt vis. Där så är fallet påtalas detta.

² Sammanlagt har 66 kommuner fått enkäten. De som har tillfrågats är de kommuner där det byggts vindkraft mellan 2018 till våren 2021 samt de kommuner som fått tillståndsbeslut (avslag och tillstånd) under perioden 2018 till 2019. Samtliga Länsstyrelsen har tillfrågats.

³ Med hjälp av branschorganisationen Svensk Vindenergi valdes 20 energibolag/projektörer ut som under perioden 2016 till 2023 har realiserat projekt eller har erhållit tillstånd för projekt.

3 Energimyndighetens analys

3.1 Utvärdering av vindkraftsamordnarnas nuvarande roll

Sammantaget bedömer Energimyndigheten att vindkraftsamordnarna fokuserar på viktiga frågor) och framförallt vindkraftsbranschens svar indikerar att vindkraftsamordnarna har gynnat vindkraftsutbyggnaden. Utifrån insamlat underlag går det dock inte att säga i hur stor utsträckning utbyggnaden har gynnats.

Då vindkraftsbranschen är den huvudsakliga målgruppen för vindkraftsamordnarnas arbete bedömer vi att deras svar väger extra tungt på denna punkt. Överlag bedömer branschen att vindkraftsamordnarna har varit viktiga för vindkraftens utbyggnad historiskt och är viktiga för vindkraftens fortsatta utbyggnad. Samtidigt är det få som svarar att utbyggnaden kommer minska i någon större utsträckning om vindkraftsamordnarnas roll inte längre skulle finnas kvar.

Fokus för vindkraftsamordnarnas arbete idag är framförallt på reaktivt arbete med att medla i kommunala tillstyrkansprocesser för specifika projekt. Det är framförallt bristen på tid som gör att proaktivt arbete inte hinns med. Energimyndigheten ser fokuset på tillstyrkansprocessen som lämpligt då många vindkraftsprojekt avstyrks och inte kommer vidare.

Många respondenter svarar även att vindkraftsamordnarnas arbete med att lösa strukturella hinder är viktigt och att vindkraftsamordnarna bör arbeta mer med detta. Detta analyseras vidare i 3.5. Vindkraftsamordnarna är relativt okända bland kommunerna och kommunerna upplever i stor utsträckning att de inte får något stöd av dem. Flera kommuner menar också att vindkraftsamordnarna endast arbetar på förfrågan från projektörerna och anser inte att de är en neutral part. Eftersom vindkraftsamordnarnas uppdrag är formulerat på så vis att det ska främja stora projekt ligger mycket av detta i uppdragets natur. Det är naturligtvis problematiskt om vindkraftsamordnarna ses som en förlängning av vindkraftsbranschen, men flera ser vindkraftsamordnarna som mer opartiska då de inte har någon ekonomisk vinning i projekten. Här finns det för lite underlag för att dra någon entydig slutsats.

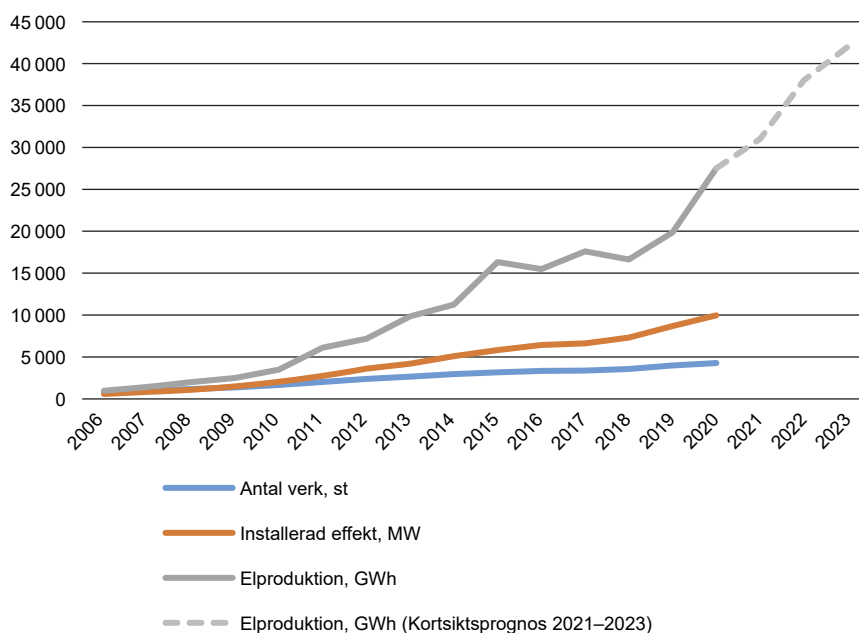
3.2 Vindkraftens utveckling sedan 2006

Sammantaget bedömer Energimyndigheten att vindkraftens tekniska och marknadsmässiga mognad, vindkraftsbranschens egna resurser och ett ökat systematiskt arbete från statliga myndigheter med vindkraftsfrågor gör att det inte längre finns behov av särskilda samordnare för vindkraft.

Sedan vindkraftsamordnarna inrättades (2006) och sedan utvärderingen av Statskontoret genomfördes (2016) har mycket hänt när det gäller vindkraftsutbyggnaden. Den årliga produktionen har flerfaldigats sedan 2006 och ökat med drygt 70 procent sedan 2016. Utbyggnaden förväntas fortsätta öka kraftigt kommande år och gå från 28 TWh år 2020 till 42 TWh 2023⁴. Se Figur 1. Ökningen bedöms fortsätta även efter det och till år 2050

⁴ Energimyndigheten, *Kortsiktsprognos vinter 2021*, ER 2021:4, 2021.

innehåller Energimyndighetens långsiktiga scenarier vindkraftsnivåer på mellan 64 TWh och 126 TWh⁵ i årlig elproduktion. Detta kan jämföras med elproduktion från kärnkraft på 47,3 TWh och på 71,2 TWh från vattenkraft år 2020.⁶

Figur 1. Vindkraftens utveckling mellan åren 2006 till 2020 i form av installerad effekt (MW), antal verk (stycken) och elproduktion (GWh). Åren 2021 till 2023 baseras på Energimyndighetens kortsiktsprognos.

Även projektens storlek har växt betydligt. År 2007 var ett genomsnittligt projekt på 2 MW och det största projektet på 16 MW, medan motsvarande siffror år 2019 var 73 MW respektive 389 MW.

Den kraftiga utbyggnaden av vindkraft beror till viss del på elcertifikatsystemet som har stöttat förnybar energi ekonomiskt, men senare år alltmer på att vindkraften blivit konkurrenskraftig utan subventioner. Även produktionskostnaderna för havsbaserad vindkraft har sjunkit och de senaste åren har många tillståndsansökningar inkommit för att få bygga vindkraft till havs.

Vidare har Energimyndigheten tillsammans med Naturvårdsverket tagit fram en strategi för en storskalig utbyggnad av vindkraft på land. Strategin publicerades i januari 2021 och fokuserar på att skapa planeringsförutsättningar för landbaserad vindkraft. Se vidare i 3.3.

Till havs har Havs- och vattenmyndigheten tagit fram förslag till havsplaner för Sverige. Havsplanerna inbegriper områden för havsbaserad energiproduktion och kommer att vägleda myndigheter, kommuner och domstolar när de beslutar, planerar eller ger tillstånd. Havsplanerna är ännu inte beslutade av regeringen. Se vidare om vindkraftsamordnarna och havsbaserad vindkraft i 3.4.

⁵ Energimyndigheten, *Scenarier över Sveriges energisystem 2050*, ER 2021:6, 2021.

⁶ Energimyndigheten, *Ökning av förnybar elproduktion under 2020, 2021*.

Samtidigt kvarstår flera hinder för den fortsatta utbyggnaden av vindkraft och nya har tillkommit sedan 2006. T.ex. möter många vindkraftsprojekt lokalt motstånd, vilket har resulterat i att kommuner inte tillstyrker vindkraftsprojekt, och Försvarsmakten har utökat sina områden där de anser att vindkraft inte bör byggas.

Det finns således utmaningar för vindkraftens utbyggnad framöver, men vindkraften är inte längre en alternativ elproduktionskälla i det svenska elsystemet utan har passerat kraftvärmen och kan under 2020-talet även passera kärnkraften i elproduktion per år. Sedan både 2006 och 2016 har vindkraften blivit konkurrenskraftig på egen hand, stora projekt har blivit betydligt större och flera, och statliga myndigheter arbetar mer proaktivt med strategier för att skapa planeringsförutsättningar för vindkraften och ta bort strukturella hinder. Vindkraftsbranschens tillväxt innebär även att branschen har helt andra resurser än för bara några år sedan och det finns flera branschorganisationer som arbetar med att föra fram vindkraftsintressen.

Vindkraftsamordnarna infördes i en tid när vindkraften var en relativt ny företeelse i Sverige och skulle stöttas för att introduceras på den svenska elmarknaden. Idag är vindkraft ett etablerat kraftslag i Sverige och vi bedömer att det är lämpligt att från ett statligt håll arbeta med vindkraftsfrågor på ett mer systematiskt sätt än vad som är möjligt inom vindkraftsamordnarnas roll.

3.3 Vindkraftsamordnarnas roll och strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad

Sammanfattningsvis finns det inte en roll för vindkraftsamordnarna inom vindkraftsstrategins fokus på den regionala och kommunala planeringsprocessen. Det bör dock understrykas att vindkraftsstrategin inte är heltäckande när det gäller den landbaserade vindkraftsutbyggnaden. Vindkraftsamordnarna arbetar t.ex. med kommunal tillstyrkan och kunskapsspridning rörande vindkraft. Dessa områden pekas ut som viktiga inom vindkraftsstrategin. Det är dock Energimyndighetens uppfattning att detta arbete bör bedrivas strukturerat och samordnat, något som är svårt med nuvarande organisationsform av vindkraftssamordnarna. Uppdraget att vara neutral kunskapsförmedlare försvåras också av att det ska kombineras med att vara medlingshjälp åt vindkraftsprojektörer.

Fokuset för strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad⁷ (fortsättningsvis vindkraftsstrategin) är att utveckla planeringsprocessen för vindkraft. Detta för att vindkraften ska fördelas på ett lämpligt sätt över landet, bland annat utifrån ett elförsörjningsperspektiv och med hänsyn till andra markanvändnings- och samhällsintressen. Som en del i detta arbete har ett nationellt kartunderlag tagits fram som utgör ett planeringsunderlag för länsstyrelsernas regionala analyser och i förlängningen, för den kommunala planeringen av vindkraft. Under strategiarbetet har även Naturvårdsverket, Försvarsmakten, Riksantikvarieämbetet och Sametinget tagit fram tematiska planeringsunderlag som kan användas i det fortsatta arbetet.

⁷ Energimyndigheten och Naturvårdsverket, *Nationell strategi för en hållbar vindkraft*, ER 2021:02, 2021.

Fokuset i vindkraftsstrategin är följaktligen planeringsprocessen, men inom ramen för arbetet har även ett förslag lagts om att ändra i processen för kommunal tillstyrkan⁸ och en analys av olika förslag för att öka den lokala nyttan av vindkraftsetableringar har genomförts. Vikten av lokal nytta av vindkraftsetableringar påtalas i strategin och Energi-myndigheten har ett separat program som fokuserar på detta⁹. Vindkraftsamordnarna arbetar med både kommunal tillstyrkan (medling i dessa processer) och kunskapsspridning om möjligheter till lokal näringslivsutveckling. Underlaget till denna rapport indikerar att vindkraftsamordnarna överlag arbetar med dessa frågor på ett bra sätt.

Det bör påpekas att vindkraftsstrategin inte är heltäckande för alla insatser som det finns behov av kopplat till vindkraftsutbyggnaden i Sverige. Bland annat finns det ett stort behov av att arbeta med forskning kopplat till samexistens mellan vindkraft och människor, natur och miljö, vilket görs inom forskningsprogrammet Vindval¹⁰ för att på så vis ha en forskningsbaserad grund att stå på vid avväganden mellan olika samhälls-intressen och möjligheter till samexistens. Det finns även ett stort behov av att sprida framtagna kunskap och genomföra opartisk kunskapsspridning till beslutsfattare i samhället på lokal, regional och nationell nivå för att beslut rörande vindkraft ska fattas på en forskningsbaserad grund. Detta har till viss del skett inom Energimyndighetens program Nätverket för vindbruk samt inom Lokala och regionala insatser för förnybar el. Här finns dock ett stort behov av mer kunskapsspridning och vindkraftsamordnarna genomför även sådana typer av aktiviteter.

Det finns dock en inneboende konflikt mellan, å ena sidan, vindkraftsamordnarnas uppdrag om att främja enskilda vindkraftsprojekt och, å andra sidan, opartisk kunskapsspridning och medling. Respondenterna ser vindkraftsamordnarna som mer opartiska än vindkraftsbranschen och relativt tillförlitliga, men inte som neutrala. I den polariserade debatt som kan uppstå runt etableringar av vindkraftparker bedömer vi att en aktör som upplevs som opartisk är viktig för kunskapsspridning och medling, vilket är svårt att förena med vindkraftsamordnarnas uppdrag så som det är formulerat idag.

3.4 Vindkraftsamordnarnas roll och havsbaserad vindkraft

Sammanfattningsvis bedömer Energimyndigheten att det inte finns behov av en specifik vindkraftsamordnare för havsbaserad vindkraft. Havsbaserad vindkraft inom kommunernas gränser möter i stort samma utmaningar som den landbaserade vindkraften, medan havsbaserad vindkraft utanför kommunernas gränser saknar medlingsbehov i tillstyrkansprocesser och strukturella hinder bör kunna hanteras inom t.ex. havsplaneringen och mellan statliga myndigheter.

⁸ Syftet med det nya förslaget är att öka förutsebarheten för de aktörer som ansöker om tillstånd att uppföra vindkraft genom att tillstyrkan ska ske så tidigt som möjligt i processen och vara bindande, för att undvika förändringar i senare stadier av tillståndsprövningsprocessen.

⁹ Energimyndigheten har genom nätverket för vindbruk sedan 2008 arbetat med att skapa förutsättningar för lokal nytta i samband med vindkraftsetableringar. Fokus i nätverkets arbete har varit att främja lokala och regionala arbetstillfällen och lokal näringslivsutveckling. Idag sker fortsatt arbete med detta inom Energimyndighetens program för lokala och regionala insatser för förnybar elproduktion, där Vindkraftscentrum har i uppdrag att vara ett nationellt projektkontor för att stödja lokal och regional utveckling kring förnybar elproduktion. Eftersom det redan pågår arbete angående främjandet av arbetstillfällen och näringslivsutveckling lokalt, har vi inte tittat närmare på den typen av åtgärder inom ramen för strategin.

¹⁰ Naturvårdsverket, *Vindval*, 2021.

Kommunernas gränser sträcker sig ut till gränsen för Sveriges territoriella vatten. Havsbaserad vindkraft innanför kommunernas gränser bedömer vi som likvärdiga med landbaserad vindkraft ur detta perspektiv. Det är i princip samma aktörer på kommunal nivå som är involverade i processen. Gällande de statliga intressena så kan de skilja sig något åt, men inte i sådan grad att det behövs en specifik samordnare för detta område.

För havsbaserad vindkraft utanför kommunernas gränser bedömer vi att det rör sig om intressekonflikter och möjligheter till samexistens som framförallt rör olika statliga intressen. I och med arbetet med havsplanerna omhändertas en stor del av detta. Vi ser ett behov av att fortsätta arbeta med havsplanerna och utveckla dessa, men vi bedömer att processen med havsplanerna svarar mot dessa utmaningar. Regeringen har också en annan rådighet när det gäller att ta beslut om havsbaserade projekt. Behovet av vindkraftsamordnare för havsbaserad vindkraft utanför Sveriges territoriella vatten bedömer vi således som lågt.

3.5 Vindkraftsamordnarna och strukturella hinder

Energimyndigheten bedömer att strukturella hinder kopplat till vindkraft framförallt bör arbetas med mellan statliga myndigheter och i Regeringskansliets löpande arbete. Detta borgar för ett mer systematiskt arbetssätt, lika behandling över landet och att rätt resurser kan tillsättas för arbetet (det blir då inte avhängt vindkraftsamordnarnas begränsade resurser).

Många respondenter svarar att vindkraftsamordnarnas arbete med att lösa strukturella hinder är viktigt och att vindkraftsamordnarna bör arbeta mer med detta. Vi bedömer här att storleken på dagens vindkraftsutbyggnad kräver ett mer systematiskt arbete med strukturella hinder. Inom t.ex. den nationella strategin (se 3.3) täcks en rad strukturella hinder in som kopplar till statliga myndigheter så som Försvarsmakten, länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Genom regeringsuppdrag och i den löpande verksamheten arbetar också flera statliga myndigheter med att lösa olika strukturella hinder. Vi bedömer att det är lämpligt att arbeta med strukturella hinder på en aggregerad nivå mellan främst statliga myndigheter och i Regeringskansliets löpande arbete. Detta borgar också för ett mer systematiskt arbete med strukturella hinder, lika behandling över hela landet och att rätt resurser kan tillsättas för arbetet (det blir då inte avhängt vindkraftsamordnarnas begränsade resurser).

3.6 Slutsatser

Slutsats: Det finns inte längre ett behov av särskilda vindkraftsamordnare

Energimyndigheten bedömer inte att det finns ett fortsatt behov av särskilda vindkraftsamordnare. Sedan 2006 har vindkraften blivit konkurrenskraftig på egen hand, de stora projekten har blivit betydligt större och fler, och statliga myndigheter arbetar mer proaktivt med strategier för att skapa planeringsförutsättningar för vindkraften och lösa strukturella hinder. Vindkraftsbranschens tillväxt innebär även att det finns helt andra resurser i branschen idag och det finns flera branschorganisationer som arbetar med att föra fram vindkraftens intressen. Vi ser heller inget behov av vindkraftsamordnarna inom vindkraftsstrategin eller för den fortsatta utbyggnaden av havsbaserad vindkraft.

Om vindkraftsamordnarna behålls bör uppdraget förändras

Energimyndighetens slutsats är att det inte längre finns ett behov av särskilda vindkraftsamordnare. Om regeringen gör en annan bedömning och väljer att behålla vindkraftsamordnarna föreslår vi följande förändringar i vindkraftsamordnarnas uppdrag.

Rekommendation 1: Formalisera uppdragsbeskrivningen, rapporteringen och kontakten med relevanta statliga myndigheter

Vi rekommenderar att uppdraget får en formell uppdragsbeskrivning och att rapporteringen formaliseras. Vidare rekommenderar vi att kontakten med relevanta statliga myndigheter formaliseras (främst Energimyndigheten).

Genom att skapa en tydlig och formell uppdragsbeskrivning och rapportering bedömer vi att transparensen ökar och det blir tydligare på vilka grunder vindkraftssamordnarna prioriterar projekt. Detta kan också skapa en större förståelse för vad vindkraftsamordnarna hinner med och kan göra inom sitt uppdrag. Vi bedömer också detta som nödvändigt för att i framtiden kunna utvärdera vindkraftsamordnarnas verksamhet. Förutsättningarna för ökad kännedom om vindkraftssamordnarna blir också bättre.

Vidare rekommenderar vi att kontinuerliga kontakter sker mellan vindkraftsamordnarna och relevanta statliga myndigheter för att skapa ett kontinuerligt kunskapsutbyte och för att olika statliga aktörer ska ha en större samsyn när det gäller utmaningar och hinder.

Rekommendation 2: Bredda målgruppen till kommunerna

Idag beskrivs vindkraftsamordnarnas roll som ett erbjudande till vindkraftsbranschen. Vi rekommenderar regeringen att bredda denna formulering till att även inkludera kommunerna och tydliggöra att vindkraftsamordnarna ska bidra med opartiskt stöd. Detta innebär att vindkraftsamordnarnas uppdrag ska ses som ett erbjudande från staten till projektörerna och kommunerna om de anser att de har ett behov av stöd.

En viktig aktör för den framtida vindkraftsutbyggnaden är kommunerna. Dessa har stort inflytande över vindkraftsutbyggnaden i och med den kommunala planeringen samt deras möjlighet att lägga in ett veto mot vindkraftsprojekt (ej ge kommunal tillstyrkan för projekt). Kommunernas roll lyfts fram inom vindkraftsstrategin, vars huvudspår fokuserar på att stötta kommunernas arbete med vindkraft i den kommunala planeringsprocessen. Vidare har även ett förslag om ändring i den kommunala tillstyrkan lagts inom strategin för att göra den processen mer transparent och tydlig. Ett liknande förslag presenterades också under sommaren 2021 i form av en SOU¹¹. Inom strategin bedöms det även som viktigt att arbeta vidare med möjligheterna till lokala nyttor i samband med vindkraftsetableringar för att öka den lokala acceptansen för vindkraft. Även i denna utvärdering, i både enkäter och intervjuer lyfts behovet av stöd till kommunerna fram. En stor del av alla kommuner saknar resurser att bygga upp kompetens kring vindkraft och en process kring kommunal tillstyrkan. Detta kan göra det svårt för kommunerna att navigera mellan vad de ska väga in i sin bedömning och vilka kunskapsunderlag som finns och är trovärdiga. Denna process kan bli betungande för enskilda kommuner och leda till lokala motsättningar. Vi ser därför att det kan finnas ett behov av att stötta kommunerna ytterligare och bedömer att det kan vara värdefullt för kommunerna att kalla in vindkraftsamordnarna som medlare och processtöd när det gäller olika intressen kopplade till nya vindkraftsetableringar.

¹¹ Statens Offentliga Utredningar, *En rättssäker vindkraftsprövning*, SOU 2021:53, 2021.

Vindkraftsamordnarna arbetar redan idag i stor utsträckning med att stötta vindkraftsprojektörer när processen rörande kommunal tillstyrkan har kört fast. Deras uppdrag är dock att främja specifika vindkraftsprojekt. Genom att formulera om vindkraftsamordnarnas roll så att de kan stötta både kommunerna och vindkraftsprojektörerna under processen kring kommunal tillstyrkan med kunskapsunderlag och medling kan deras roll bli mer opartisk. Så som uppdraget är formulerat idag bedömer vi att det finns en inneboende konflikt mellan hur vindkraftsamordnarnas uppdrag är formulerat, med fokus på att främja enskilda projekt, och möjligheterna att vara en neutral och opartisk kunskapsförmedlare och medlare.

Vidare har vindkraftsbranschen helt andra resurser än år 2006. Branschen har flera branschorganisationer, omsätter miljarder varje år och arbetet med att lösa strukturella hinder kopplade till vindkraft är mer utvecklat idag. Vi bedömer således att det inte finns samma behov av att vindkraftsamordnarna främjar enskilda projekt på uppdrag av projektörerna, utan bedömer att det finns ett större behov av en neutral part som kan stötta och medla när det gäller att hitta samexistenslösningar mellan olika intressen.

Detta kommer sannolikt öka trycket på vindkraftsamordnarna och, såvida vindkraftsamordnarnas resurser inte ökar, bör de även fortsättningsvis prioritera sitt engagemang utifrån storleken på projekt. Denna prioriteringsordning bör understrykas i vindkraftsamordnarnas uppdragsbeskrivning.

Rekommendation 3: Renodla uppdraget genom att ta bort arbetet med strukturella hinder och understryk den medlande rollen och kunskapsspridning

Vissa av vindkraftsamordnarna arbetar idag med att lösa strukturella hinder. Vi bedömer att det finns andra aktörer som är bättre lämpade för detta och för att renodla uppdraget anser vi att detta inte bör finnas med i uppdragsformuleringen.

I insamlat underlag är det många som trycker på vikten av vindkraftsamordnarnas arbete med strukturella hinder. Vi bedömer dock att det är mer lämpligt att arbeta med strukturella hinder på en aggregerad nivå mellan statliga myndigheter. Detta borgar också för ett mer systematiskt arbete med strukturella hinder, lika behandling över hela landet och att rätt resurser kan tillsättas för arbetet (det blir då inte avhängt vindkraftsamordnarnas begränsade resurser). Se vidare analys i 3.5.

Rekommendation 4: Behåll den organisatoriska tillhörigheten och den geografiska uppdelningen

Vi rekommenderar att vindkraftsamordnarna även fortsatt är anställda av Regeringskansliet och att den geografiska uppdelningen dem emellan behålls.

Energimyndigheten bedömer att det inte är lämpligt att organisera vindkraftsamordnarna inom Energimyndighetens verksamhet. Vindkraftsamordnarnas fria roll på Regeringskansliet gör att de har möjlighet att snabbt rycka in där behovet är som störst. Detta upplägg i kombination med att arbeta medlande i vissa utvalda projekt (och då välja bort andra projekt) bedömer vi inte som lämpligt inom ramen för Energimyndighetens verksamhet. Vidare anser många aktörer att det ger en tyngd i olika medlingsprocesser att vara direkt utsedd av regeringen. I underlagsrapporten lyfts också vikten av att vindkraftsamordnarna för kunskap vidare gällande olika typer av hinder direkt till Regeringskansliet. Utöver detta ser vi inget behov av att ändra den geografiska uppdelningen. Vi ser heller inget behov av att utöka med ytterligare en vindkraftsamordnare som fokuserar på havsbaserad vindkraft (läs längre resonemang i 3.4).

Bilaga A Statskontorets utvärdering av regeringens vindkraftsamordnare år 2016

Den 21 januari 2016 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att utvärdera den verksamhet som bedrivits av regeringens vindkraftsamordnare samt att ge rekommendationer om vindkraftsamordnarnas verksamhet efter 2016. Enligt uppdraget skulle Statskontoret behandla följande frågor:

- Beskriva hur vindkraftsamordnarnas verksamhet bedrivits, både som främjare av vindkraft och som medlare mellan vindkraftsintressenter och andra intressenter vid intressekonflikter, samt analysera hur den inverkat på vindkraftutbyggnaden fram till i dag.
- Bedöma behovet av vindkraftsamordnare i framtiden.
- Vid behov föreslå hur vindkraftsamordnarnas verksamhet kan inriktas, organiseras och styras för att på ett så effektivt sätt som möjligt bidra till främjande av vindkraft.

Utvärderingen genomfördes av Sweco som landade i följande rekommendationer:

- Baserat på den beskrivna problembilden bör det även i fortsättningen finnas vindkraftsamordnare, men med ett förändrat mandat, se följande punkt nedan.
- Regeringen bör överväga att ge vindkraftsamordnarna en förändrad och differentierad inriktning i deras mandat. De två vindkraftsamordnarna i Norr respektive Mitt bör fortsättningsvis inrikta sig på att medla vid etableringen av vindkraftparker medan de två vindkraftsamordnarna i söder bör inrikta sig på att lösa strukturella hinder i hela landet. Vad gäller strukturella hinder bör dessa då preciseras för att fokusera arbetet.
- Omfattningen av arbetet är avhängig av en rad andra faktorer och framförallt vilka andra aktörer som gör vad och vilka mervärden dessa har i dessa frågor. Med detta sagt har inte utvärderingen sett ett behov av att ändra omfattningen av vindkraftsamordnarnas verksamhet.
- Regeringen bör överväga att förbättra styrningen av vindkraftsamordnarna vad gäller transparens och dokumentation för att bättre kunna dra slutsatser om bland annat nytta.

Hela utvärderingen hittas här: Statskontoret, *Regerings vindkraftsamordnare*, 2016:17, 2016.

Bilaga B Analysys Masons underlagsrapport (enkät- och intervjustudie)

Konsultbolaget Analysys Mason genomförde inom ramen för detta uppdrag en enkät- och intervjustudie. Denna biläggs i sin helhet nedan.

Rapport till Energimyndigheten

Utvärdering av vindkraftsamordnarna

Författare: Maria Tunberg och Lovisa Torfgård

Datum: 2021-07-16

Sammanfattning

Analys Mason har på uppdrag av Energimyndigheten genomfört en utvärdering av vindkraftsamordnarnas arbete och roll i vindkraftsutbyggnaden samt hur de kompletterar andra aktörers arbete. Utvärderingen har genomförts under våren och sommaren 2021 och är baserad på en enkätundersökning samt intervjuer med aktörer inom vindkraftsbranschen.

Utvärderingen visar att vindkraftsamordnarna bidrar till vindkraftsutbyggnaden på flertalet håll, oftast genom reaktivt arbete men även på mer proaktiva håll. Vindkraftsamordnarna skapar förståelse och medlar mellan aktörer i situationer där processen stannat av, oftast i kontakt med projektörer, processägare, kommuner och myndigheter. Vindkraftsamordnarna upplevs som friare än andra aktörer och inte styrda av att de ska leverera något specifikt och har därigenom möjlighet att på ett effektivt sätt bjuda in till diskussioner som resterande aktörer inte har samma möjlighet till. Det anses viktigt att vindkraftsamordnarna förmedlar kunskap och information till Regeringskansliet samtidigt som det tydliggörs att det finns utrymme för förbättring i rapporteringen till samt att en tydligare tvåvägskommunikation efterfrågas.

En stor del av respondenterna har svårt att bedöma hur mycket vindkraftsamordnarna hittills har bidragit till utbyggnaden av vindkraften. Däremot ses de som viktiga för den framtida utbyggnaden samtidigt som det anses svårt att veta exakt hur mycket utbyggnaden kommer minska om vindkraftsamordnarnas roll inte längre skulle finnas kvar. Viktigast uppges vara att jobba pådrivande för att lösa strukturella hinder, samtidigt som det kommer fram att det behövs mer tid och kapacitet för att hinna arbeta mer med det. För att kunna arbeta mer proaktivt, fokuserat och med strukturella hinder menar två vindkraftsamordnare att de behövt mer tid, förslagsvis en halvtidstjänst var.

Vindkraftsamordnarna anses generellt komplettera andra aktörer väl och inte överlappa i allt för stor utsträckning. Det poängteras att de har en tydlig nationell syn, har kunskap om hur politiken fungerar och är en samordnande förbindelselänk mellan offentliga aktörer och branschen. Vindkraftsamordnarna anses kunna vara språkrör åt branschen samtidigt som de är något mer företagsneutrala då de själva inte har någon ekonomisk vinning i det.

Slutligen blir det tydligt att många respondenter har dålig kännedom om vindkraftsamordnarna trots att de aktivt jobbat med vindkraftsprojekt. Dels har många svarat lågt på skalan kring hur väl de känner till dem, dels har väldigt många svarat ”vet ej” på många av frågorna. Det efterfrågas att vindkraftsamordnarna ska synliggöras mer och ges tydligare och/eller större mandat. Många respondenter anser att vindkraftsamordnarna kommer ha en viktig roll framgent i utbyggnaden av vindkraften, bara man får till en tydligare och mer synlig roll.

Summary

Analysys Mason has, on behalf of the Swedish Energy Agency, carried out an evaluation of the wind power coordinators' work and role in the wind power expansion as well as how they complement the work of other actors. The evaluation has been carried out during the spring and summer of 2021 and is based on an online survey and interviews with actors in the wind power industry.

The evaluation shows that the wind power coordinators contribute to wind power expansion in several areas, usually through reactive work but also in more proactive ways. The wind power coordinators create understanding and mediate between actors in situations where the process has stalled, usually in contact with project owners, process owners, municipalities and authorities. Wind power coordinators are perceived as somewhat freer than other actors and not guided by the fact that they need to deliver specifics, and thus have the opportunity to effectively invite to discussions that the remaining actors do not have the same possibility to. It is considered important that the wind power coordinators pass on knowledge and information to the government offices, while it is also highlighted that there is room for improvement in this reporting. Additionally, a clearer two-way communication is requested.

A large proportion of respondents find it difficult to assess how much the wind power coordinators have contributed to the expansion of wind power so far. On the other hand, they are seen as important for future expansion, while it is still considered difficult to know exactly how much the expansion will decrease if their role would cease to exist. The most important thing is reported to be to work proactively to solve structural obstacles, while at the same time it emerges that more time and capacity is needed to work more with those areas. In order to be able to work more proactively, focused and with structural obstacles, two wind power coordinators believe that they need more time, preferably a half-time position each.

Moreover, wind power coordinators are generally considered to complement other actors well and do not overlap too much. It is emphasized that they have a clear national view, have knowledge of how politics work and act as a coordinating link between public actors and the industry. Wind power coordinators are considered to be able to be speak for the industry while being somewhat more neutral as they themselves have nothing financial to gain.

Finally, it becomes clear that many respondents have little knowledge of the wind power coordinators even though they actively work with wind power related projects. On one hand, many people have answered low on the scale of how well they know of them, and on the other hand, very many have answered "do not know" to many of the questions. It is requested that the wind power coordinators are made more visible and are given clearer and/or larger mandates. Many respondents believe that wind power coordinators will have an important role to play in the future development of wind power, as long as a clearer and more visible role is developed.

1 Inledning

1.1 Bakgrund till utvärderingen

För att underlätta samverkan mellan de svenska vindkraftsaktörerna inrättade regering fyra vindkraftsamordnare år 2006. Vindkraftsamordnarnas uppgifter består framför allt av att driva på processer och lotsa fram stora anläggningar genom att medla mellan olika intressenter i specifika vindkraftsprojekt på lokal nivå. Vidare ska vindkraftsamordnarna även bistå regeringen i arbetet att hantera strukturella hinder för fortsatt vindkraftutbyggnad i Sverige. Samordnarna är direkt anställda av Regeringskansliet och rapporterar således kring projekts fortloppande och eventuella hinder till ansvarigt departement inom Regeringskansliet.

Sedan vindkraftsamordnarna inrättades har vindkraftsbranschen vuxit snabbt och utvecklats vilket har medfört att myndigheters sätt att arbeta med vindkraftsfrågor har förändrats. Vindkraftsutbyggnaden har ökat i den utsträckningen att vindkraft nu är det tredje största kraftslaget i Sverige, och samtidigt förväntas det fortsätta öka kraftigt även under 2020-talet. Tillsammans med Naturvårdsverket har Energimyndigheten även publicerat en nationell vindkraftsstrategi med syfte att skapa förutsättningar för att producera vindkraftsel om 100 TWh/år.

Regeringskansliet har gett Energimyndigheten i uppdrag att utifrån strategin om hållbar vindkraftsutbyggnad utvärdera om det finns ett fortsatt behov av vindkraftsamordnarna, och, om så är fallet, hur deras uppdrag bör hanteras framgent.

1.2 Utvärderingens syfte och frågeställningar

Som ett led Energimyndighetens arbete att utvärdera behovet för vindkraftsamordnarna har de gett Analysys Mason i uppdrag att utvärdera vindkraftsamordnarnas arbete och roll i vindkraftsutbyggnaden samt hur de kompletterar andra aktörers arbete. Energimyndigheten kommer att använda utvärderingen som underlag i arbetet med att ta fram rekommendationer och eventuella ändringsförslag.

Energimyndigheten har specificerat en övergripande frågeställning med två tillhörande delfrågor som ska informera utvärderingen:

- Vad bidrar vindkraftssamordnarna med i utbyggnaden av vindkraft?
- *På vilket sätt och i vilken utsträckning bidrar vindkraftssamordnarna till vindkraftsutbyggnaden?*
- *Hur kompletterar vindkraftssamordnarnas arbete andra aktörers arbete?*

Till ovannämnda frågeställning och delfrågor formulerades ytterligare delfrågor av Analysys Mason för att konkretisera frågeställningarna till datainsamlingen ytterligare:

- *Vilka aktiviteter tillhör vindkraftssamordnarnas arbetsbeskrivning?*
- *Vilka aktiviteter tillhör vindkraftssamordnarnas dagliga arbete?*
- *I vilken/vilka faser av vindkraftsutbyggnaden deltar samordnarna i störst utsträckning?*

- *Vilka aktörer inom vindkraftsutbyggnaden har vindkraftsamordnarna främst kontakt med?*
- *Hur skiljer sig vindkraftsamordnarnas arbete från de andra aktörernas inom vindkraftsutbyggnaden?*
- *Existerar det aktiviteter som enbart vindkraftsamordnarna kan genomföra?*
- *Förekommer andra kommunikationsvägar mellan aktörerna än via vindkraftsamordnarna? I så fall vilka?*
- *Vad ingår i vindkraftsamordnarnas rapportering till Regeringskansliet?*

1.3 Metod för insamling av data

I beskrivningen av uppdraget har Energimyndigheten specificerat de metoder för datainsamling som är aktuella för utvärderingen, en enkätundersökning och 20 intervjuer. Då det inte ingår i utvärderarens roll att analysera om eller hur vindkraftsamordnarnas roll ska ändras består utvärderingen främst av datainsamling, sammanställning och en analys av den insamlade data.

Energimyndigheten tog fram 25 frågor till enkäten vilka diskuterades med utvärderaren. Efter några justeringar distribuerades enkäten till 120 personer på kommuner, statliga myndigheter, vindkraftsföretag, branschorganisationer och intresseorganisationer där antalet av varje specificeras i tabell 1. Av de statliga myndigheterna skiljs härifrån länsstyrelserna ut från resterande i en egen gruppering. Personerna enkäten skickades till valdes ut av Energimyndigheten. Enkäten var öppen i tre veckor och besvarades av 63 personer fullt ut, härfter benämnda respondenter. Annex A ger en översikt av samtliga enkätfrågor.

Tabell 1. Antal personer hos respektive typ av aktör enkäten distribuerades till.

Aktörer enkäten skickades till	Antal personer
Statlig myndighet	7
Länsstyrelse	19
Kommun	64
Intresseorganisation	6
Branschorganisation	4
Privat företag	20

För att komplettera enkätundersökningen genomfördes även 20 intervjuer inom ramen för utvärderingen. Syftet med intervjuerna var att fördjupa insikten i hur vindkraftsamordnarna bidrar till vindkraftsutbyggnaden samt hur de kompletterar andra aktörers arbete. Intervjuerna genomfördes via antingen telefon- eller videosamtal och varade mellan 30 och 60 minuter. De var av en semistrukturerad karaktär och följde en intervjuguide. Frågorna till intervjuguiden togs fram av utvärderarna i samråd med Energimyndigheten och baserades på uppdragets frågeställningar, utvärderarnas kompletterande delfrågor nämnda i avsnitt 1.2 samt tillägg från Energimyndigheten. Annex B ger en översikt av intervjuguiden som användes under intervjuerna. De som intervjuades var de fyra vindkraftsamordnarna samt personer på statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner, branschorganisationer, intresseorganisationer och Regeringskansliet. Även dessa benämns härfter som respondenter.

1.4 Rapportens disposition

I utvärderingsrapporten presenteras härfter först, i kapitel 2, resultaten från enkätundersökningen per fråga. Därefter i kapitel 3 följer en sammanställning från intervjuerna per temaområde. Slutligen presenteras utvärderarnas slutsatser i kapitel 4. Rapporten har strukturerats efter datainsamlingsmetod med anledning att Energimyndigheten själva avser att ta fram rekommendationer och eventuella ändringsförslag till vindkraftsamordnarrollen. Det är utvärderarnas bedömning att det då är fördelaktigt att ha data och analys uppdelad per insamlingsmetod.

Figur 2. Översikt över rapportens disposition.

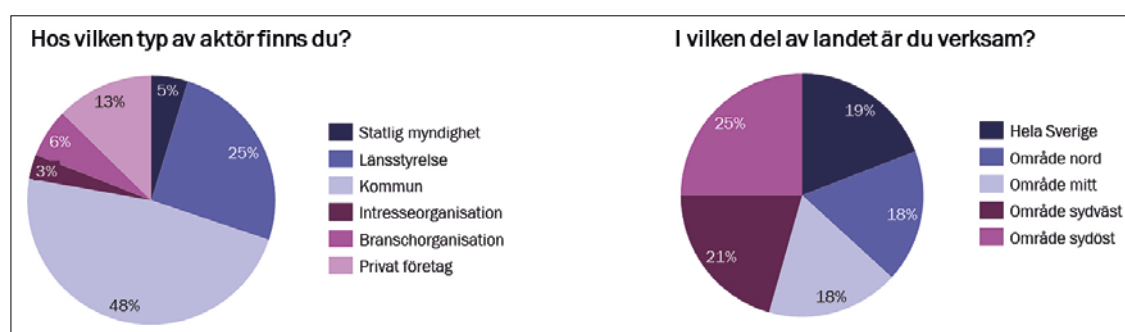
Källa: Analys Mason, 2021.

2 Resultat från enkätundersökningen som genomfördes av en bredd av aktörer

I detta kapitel presenteras resultaten från enkätundersökningen. Svaren på frågorna presenteras både grafiskt och skriftligt tillsammans med en analys.

2.1 Enkäten besvarades av flertalet olika aktörer spridda jämnt över landet

Det är framför allt kommuner och länsstyrelser som bevarat enkäten, vilket var väntat då det var främst till den typen av aktörer som enkäten distribuerades till, se figur 3. Respondenterna hos de olika aktörerna som besvarade enkäten är verksamma i olika delar av landet, medan en knapp femtedel är verksamma över hela landet.

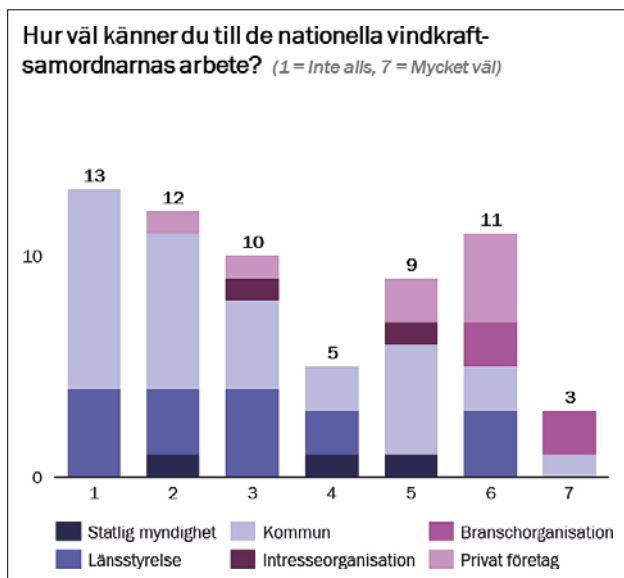

Figur 3. Bakgrundsinformation kring respondenterna.

Källa: Analys Mason, 2021.

2.2 Vindkraftsamordnarna är inte särskilt välkända bland kommuner och länsstyrelser

Det är framför allt branschorganisationer och privata företag som känner till vindkraftsamordnarna väl och statliga myndigheter och intresseorganisationer känner till dem något sämre. Länsstyrelser och kommuner har överlag sämre kännedom om vindkraftsamordnarna, se figur 4.

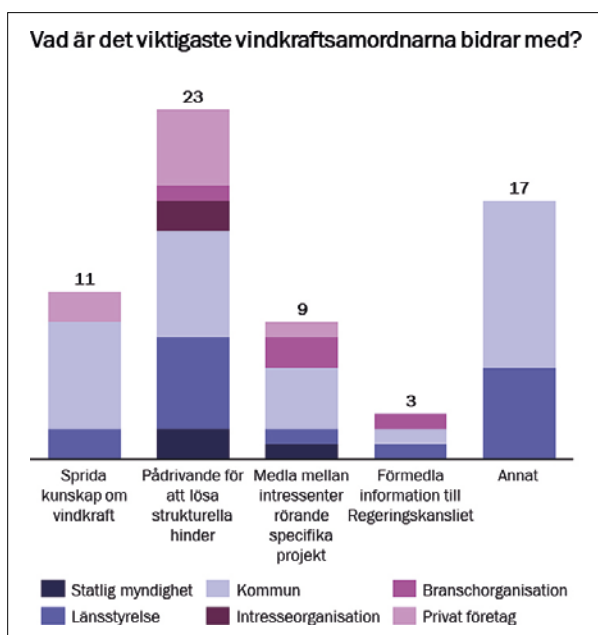

Figur 4. Kännedom om vindkraftsamordnare.

Källa: Analysys Mason, 2021.

2.3 Viktigaste uppgiften anses vara att lösa strukturella hinder

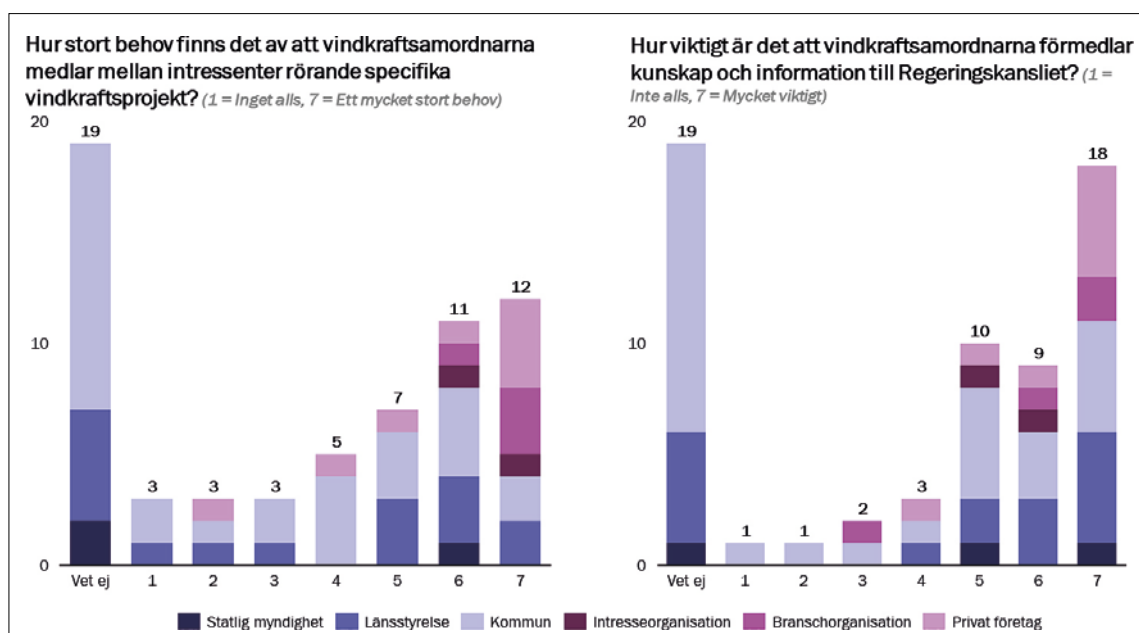
Pådrivning för att lösa strukturella hinder lyfts fram som det viktigaste som VKS bidrar med, följt av annat, se figur 5. De som svarade "annat" ombads även specificera vad det var och i de svaren har samtliga förutom två angivit att de har för dålig kännedom kring vindkraftsamordnarna för att veta eller kunna avgöra det. Två av de som angivit "annat" menar att det "vore bra om de gör allt" respektive att "hjälpa företagen som vill bygga vindkraftsparker".

Figur 5. Det viktigaste som vindkraftsamordnarna bidrar med.

Källa: Analysys Mason, 2021.

Näst ombads respondenterna ange hur stort behov det finns av att vindkraftsamordnarna medlar mellan intressenter rörande specifika vindkraftsprojekt. Mer än hälften tycker att det finns ett medel till mycket stort behov (fyra till sju på skalan), vilket åskådliggörs i figur 6. Av dessa är det främst branschorganisationer och privata företag som anser det. Svaren tyder på att det från branschens håll finns ett stort behov av medlande mellan aktörer i specifika projekt, men att det inte anses som det viktigaste vindkraftsamordnarna bidrar med enligt svaren på föregående fråga.

Figur 6. Behov av medlande samt förmedling av kunskap till Regeringskansliet.

Källa: Analys Mason, 2021.

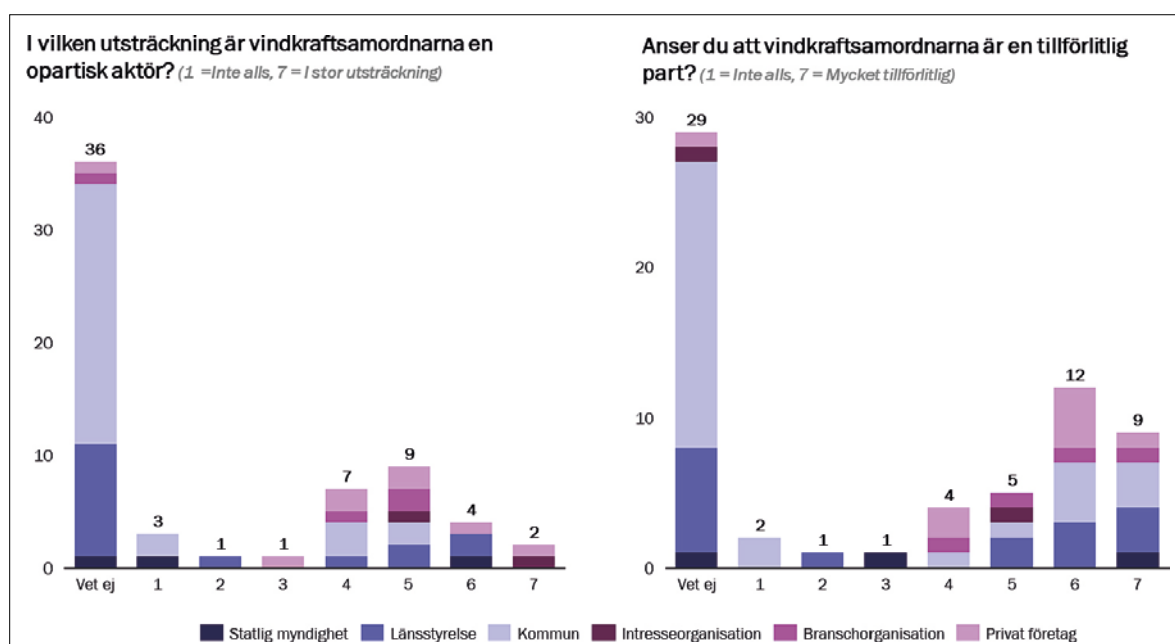
På frågan rörande hur viktigt det är att vindkraftsamordnarna förmedlar information till Regeringskansliet anser hela 84 procent av de som inte angivit "vet ej" att det är viktigt (fem till sju på skalan). Även här är det många branschorganisationer och privata företag som svarat högt på skalan, samtidigt som av de som anser sig kunna svara på frågan så svarade även här kommuner, länsstyrelser och statliga myndigheter högt. Svaren tyder på att det anses viktigt att vindkraftsamordnarna förmedlar kunskap, men att det inte anses vara den viktigaste uppgiften.

Slutligen visar svaren att det främst är kommuner, länsstyrelser och statliga myndigheter som inte anser sig veta och kunna svara på frågorna i det här avsnittet. Detta är förväntat då det främst var den gruppen respondenter som angav att de inte känner till vindkraftsamordnarna så väl.

2.4 Vindkraftsamordnarna anses som relativt opartiska men framför allt tillförlitliga

På frågan om hur opartiska och tillförlitliga vindkraftsamordnarna anses blir det tydligt många kommuner och länsstyrelser inte känner till vindkraftsamordnarna tillräckligt väl för att kunna svara, se figur 7. Av de som valt att besvara frågan upplever en majoritet vindkraftsamordnarna som relativt opartiska.

När respondenterna fick svara på hur tillförlitliga vindkraftsamordnarna anses var det fler som svarade högre på skalan. Av de som ansåg sig kunna svara anser mer än tre fjärdedelar att vindkraftsamordnarna är en tillförlitlig part (fem till sju på skalan). Vidare kan poängteras att det både kring vindkraftsamordnarnas tillförlitlighet och opartiskhet är få respondenter som svara lågt på skalan.

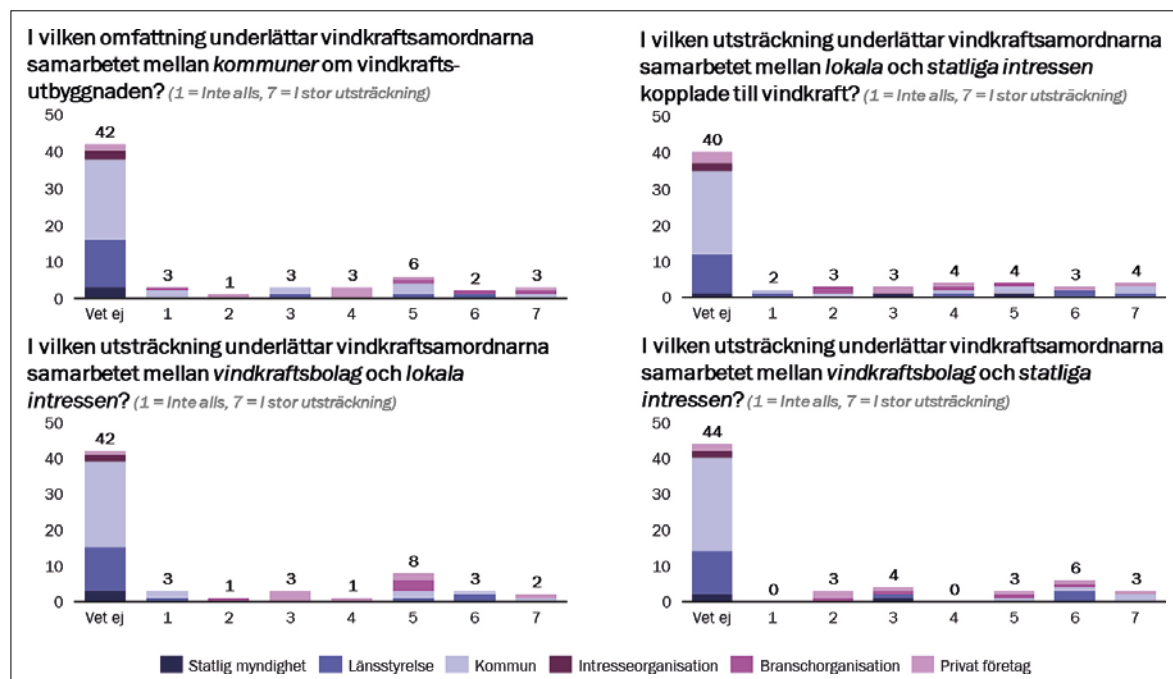

Figur 7. Vindkraftsamordnarnas opartiskhet och tillförlitlighet.

Källa: Analys Mason, 2021.

2.5 Få har insikt i huruvida vindkraftsamordnare underlättar samarbeten och ger stöd

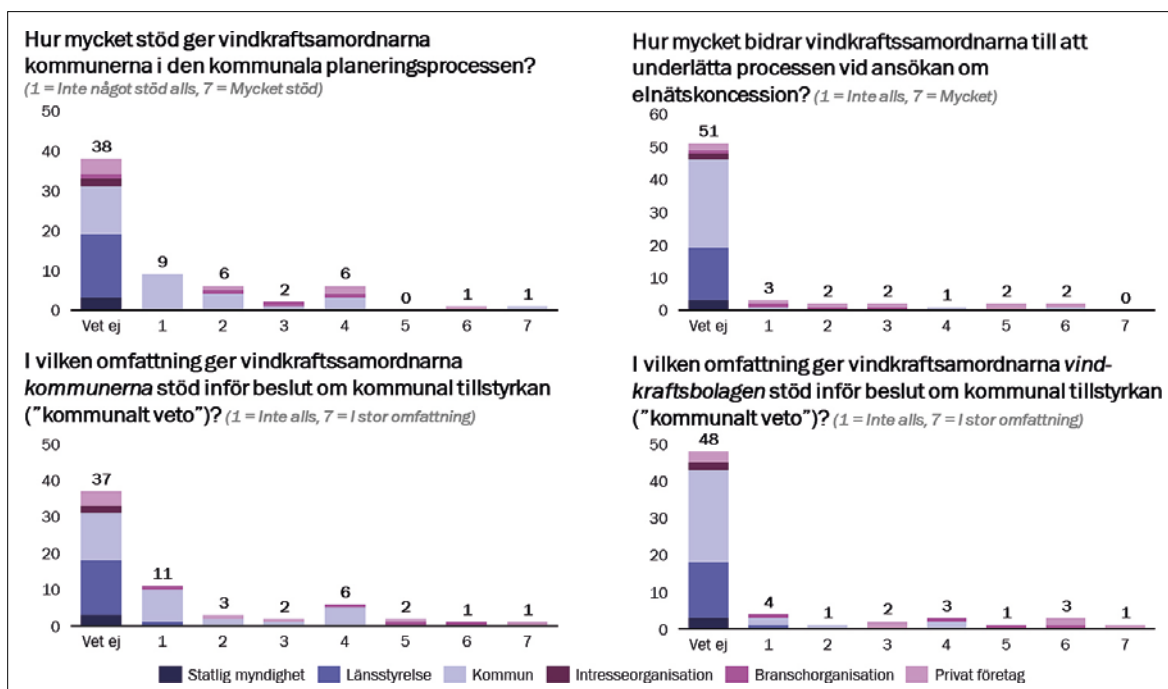
Det är fyra frågor i enkäten som rör samarbeten mellan olika aktörer. Svaren på dessa frågor visar att cirka två tredjedelar av respondenterna inte anser sig veta eller kunna bedöma dessa samarbeten, se figur 8. Att det är en så pass stor andel som svarat ”vet ej” på frågorna kring underlättning kring samarbeten har troligtvis sin bakgrund i att många respondenter, framför allt hos kommuner och länsstyrelser, generellt har dåligt insikt i hur vindkraftsamordnarna jobbar och vilka de är. Av de som inte angivit ”vet ej” är svaren jämnt fördelade på hela skalan vilket tyder på att det finns spridda åsikter.

Figur 8. Hur vindkraftsamordnarna underlättar samarbeten mellan aktörer.

Källa: Analys Mason, 2021.

Näst i enkätundersökningen ställdes frågor gällande hur mycket stöd vindkraftsamordnarna anses ge i olika situationer, närmare bestämt i den kommunala planeringsprocessen, vid ansökan om elnätskoncession och inför beslut om kommunal tillstyrkan. Även i dessa frågor har en stor del, mellan 59 och 81 procent, av respondenterna svarat att de inte vet vilket åskådliggörs i figur 9. På frågan rörande hur mycket stöd vindkraftssamordnarna ger kommunerna i den kommunala planeringsprocessen har några respondenter svarat men då lagt sig mycket lågt eller neutralt på skalan. Det samma gäller på frågan kring vindkraftsamordnarnas stöd inför beslut om kommunal tillstyrkan där så många som elva respondenter har svarat ett, vilket innebär inget stöd alls.

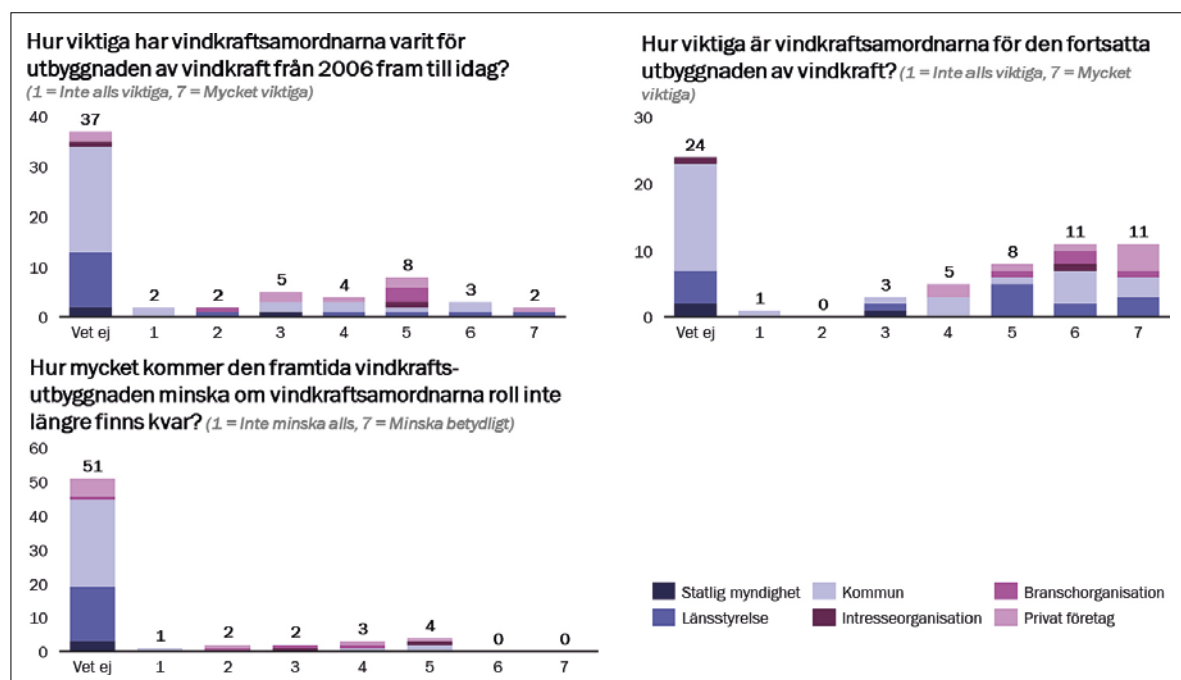

Figur 9. Hur mycket stöd vindkraftsamordnarna anses ge i olika situationer.

Källa: Analysys Mason, 2021.

2.6 Vindkraftsamordnarna anses vara viktiga för den fortsatta utbyggnaden

Gällande hur viktiga vindkraftsamordnarna har varit för vindkraftsutbyggnaden från 2006 fram till idag har 59 procent svarat att de inte vet, vilket presenteras i figur 10. Av de som svarat är kommuner och länsstyrelser svar relativt jämt utspridda på den sjugradiga skalan medan de flesta från branschen svarat mellan tre och fem på skalan.

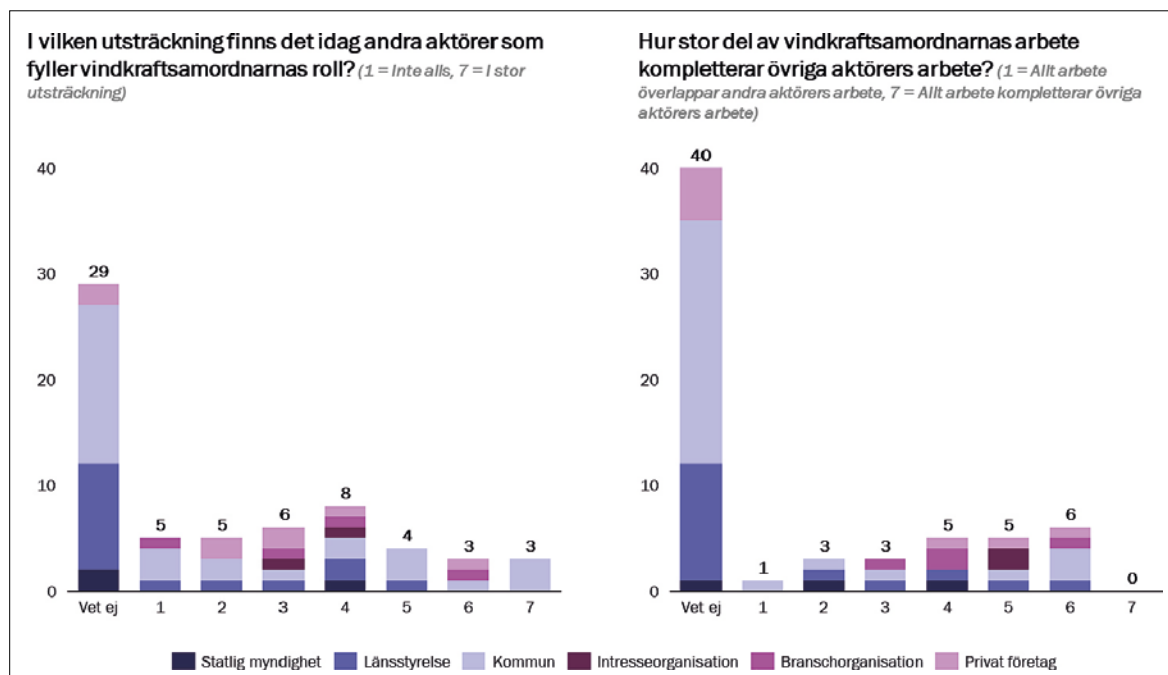
Figur 10. Hur viktiga vindkraftsamordnarna anses har varit och kommer vara framgent.

Källa: Analys Mason, 2021.

Vidare menar nästan hälften av respondenterna att vindkraftsamordnarna är viktiga för den framtida utbyggnaden av vindkraften (fem till sju på skalan). Samtidigt är det få respondenter som anser sig veta exakt hur mycket den framtida utbyggnaden av vindkraften kommer minska om vindkraftsamordnarnas roll inte längre skulle finnas kvar. På den frågan är det 51 av 63 som har svarat att de inte vet och av de tolv som svarar på den sjugradiga skalan är svaren mycket spridda men med en något högre koncentration kring tre till fyra. Det är svårt att avgöra varför det skiljer så pass mycket mellan svaren på de två sistnämnda frågorna, men en anledning skulle kunna vara att respondenterna anser att vindkraftsamordnarna är viktiga och att det finns ett behov för dem i vindkraftsutbyggnaden, men att det är svårt att sätta i framtiden och sätta en siffra på om eller hur mycket den skulle minska.

2.7 Vindkraftsamordnarnas roll anses inte överlappa med andra aktörers allt för mycket

Enkätsvaren visar att det finns aktörer som utför liknande arbete och har liknande roll som vindkraftsamordnarna, men få tycker att det finns aktörer som kan ersätta vindkraftsamordnarna helt och hållet, se figur 11. Respondenterna fick även möjligheten att ange vilka aktörer som de anser fyller, eller till viss del fyller, vindkraftsamordnarnas roll. Här svarade flest att det inte finns någon sådan tydlig aktör medan andra menar att länsstyrelser, följt av vindkraftsbolagen själva, branschorganisationer, energimyndigheten, kommuner, energikontor samt vindkraftscentrum till viss del fyller samma roll.

Figur 11. Hur mycket av vindkraftsamordnarnas roll som överlappar med andra aktörers.

Källa: Analys Mason, 2021.

På samma tema frågades även respondenterna hur stor del av vindkraftsamordnarnas arbete som kompletterar övriga aktörers arbete, där lägsta svaret på skalan innebär att deras arbete överlappar andra aktörers arbete helt. Den här frågan ansåg respondenterna något svårare att besvara då knappt två tredjedelar svarade att de inte visste. Av de som svarade på den sjugradiga skalan menar majoriteten att arbetet i relativt hög grad kompletterar andra aktörers arbete och att det inte förekommer allt för mycket överlapp. I samband med den här frågan ombads respondenterna kommentera kring vad som överlappar eller kompletterar. Exempel på svar är följande:

"Vindkraftsamordnaren arbetar med övergripande frågor och projektledaren med interna frågor inom kommunen." – kommun

"Kompletterar som just en samordnande förbindelselänk mellan offentliga aktörer och bransch." – statlig myndighet

"Det finns en tydlig nationell syn i samordnarnas roll." – länsstyrelse

"Fördelen med vindkraftssamordnaren i mitt län har varit kunskapsöverföring, anordnade av träffar och presentation av forskningsläget." – kommun

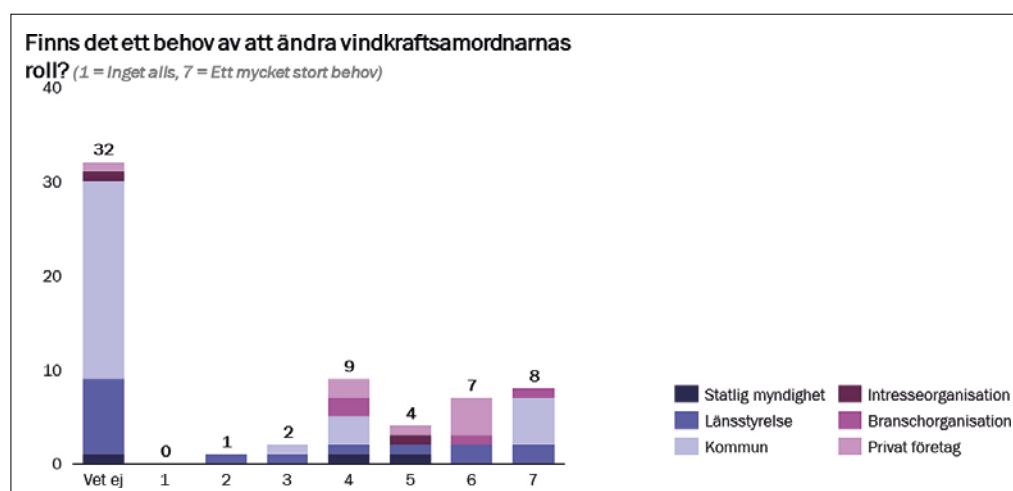
"Energimyndigheten kan vara alltför långt ifrån kommunerna och enskilda för att på trovärdigt sätt föra en argumentation. Vindkraftssamordnarna får därmed en viktig roll. Uppdraget till länsstyrelserna inom energi- och klimatomställning är brett och det är inte säkert frågan om vindkraft kan prioriteras." – länsstyrelse

"I samordningsrollen ligger ju dialog och samverkan, vindkraftssamordnarens strategiska, medlande och opartiska roll överlappar flera av de andra aktörernas arbete, men ersätts inte av någon annan funktion." – kommun

"Deras kunskap om hur politiken fungerar." – privat företag

2.8 Nästan hälften anser att vindkraftsamordnarnas roll behöver ändras

Nästan hälften, 28 av de 63 respondenterna, anser att det finns ett medel till mycket stort behov av att ändra vindkraftsamordnarnas roll (fyra till sju på skalan), medan 32 respondenter svarat "vet ej", se figur 12. Det är således få som anser att rollen inte behöver ändras.

Figur 12. Behov kring förändring av vindkraftsamordnarnas roll.

Källa: Analys Mason, 2021.

Här ombads även respondenterna ange vad som behöver ändras med vindkraftsamordnarnas rollen. I svaren framgår fem teman; större och tydligare mandat, arbeta mer proaktivt, mer synlighet, ytterligare kunskapsstöd och processtöd samt opartiskhet.

Större och tydligare mandat

- Önskemål om att uppdraget, mandatet och vilka förväntningar som kan ställas på samordnarna ska förtydligas och kanske även formaliseras.
- Mandat att meddela vilka vindkraftsprojekt som är viktigast för energiomställningen enligt vindkraftsstrategin och bör prioriteras.

- Ett utökat uppdrag att medla mellan olika parter och även informera parterna om sakförhållanden som de måste förhålla sig till uttrycks.

Arbeta mer proaktivt

- Mer resurser till proaktivt arbete för att skapa acceptans.
- En särskild samordnare för havsbaserad vindkraft önskas.
- En mer aktiv och proaktiv roll i kontakten med kommunerna för utbildning om kommunernas roll och förankring av utbyggnad av vindkraft.

Mer synlighet

- En tydlig majoritet av respondenterna inom kommun och länsstyrelser känner inte till vindkraftsamordnarna eller har inte haft kontakt med dem och efterfrågar större synlighet.
- Önskemål om regionala möten för att diskutera lokala förutsättningar tillsammans med vindkraftsamordnarna.

Ytterligare kunskapsstöd och processtöd

- Opartisk kunskap och ett tydligare stöd till kommunerna i syfte att skapa bra förutsättningar och grunder för vilket kommunen sedan kan fatta beslut på anses behövas av vindkraftsbolagen.
- Önskemål om kunskapsstöd i processer och att underlätta i dialoger mellan olika aktörer men ej i enskilda ärenden och ej med myndigheter.
- Önskan om omvärldsbevakning och underlag till myndigheter.

Opartiskhet

- Mer självständiga från regeringen och mer opartiska önskas vindkraftsamordnarna vara.
- Större lyhördhet och att de ska lyssna mer till kommunens synpunkter.

3 Sammanställning av intervjuer med aktörer inom vindkraftsbranschen

I detta kapitel presenteras en sammanställning av de 20 intervjuer som genomfördes med olika aktörer från vindkraftsbranschen. Svaren presenteras temavis där varje avsnitt innehåller svaren från en eller flera intervjufrågor på samma tema.

3.1 Vindkraftsamordnarna ska underlätta samspel mellan olika aktörer

I intervjuerna framgår det att vindkraftsamordnarnas uppdrag i praktiken handlar om att skapa kontakter mellan projektörer och kommuner, myndigheter och politiker. Vindkraftsprojektörer tar oftast kontakt med vindkraftsamordnarna när de är nära att fastna i en tillstyrkansprocess och behöver assistans i dialoger med exempelvis kommuner, försvaret, samebyar med flera. Vindkraftsamordnarnas arbete går ut på att skapa förståelse mellan olika grupperingar och medla i situationer där processen stannat av, ofta i kontakt med myndigheter men även i diskussioner kring vindkraftsopinioner. Vidare framgår det av intervjuerna att vindkraftsamordnarna i sydost och sydväst jobbar något mer med strukturella hinder medan vindkraftsamordnarna i mitt och norr främst arbetar med att lotsa fram större parker.

Vindkraftsamordnarna själva anger att vindkraften som byggs idag är annorlunda från den som byggdes för några år sedan och att det idag behövs fler insatser och framför allt mer informationsspridning till aktörer inom branschen. I vindkraftsamordnarnas dagliga arbete ingår det även att läsa forskning och följa vindkraftsutvecklingen då det blir ett verktyg för att kunna möta branschens aktörer, visa på goda exempel och delta aktivt i diskussionerna.

3.2 Vindkraftsamordnarna deltar i tidiga faser av utbyggnadsprocessen

Vindkraftsamordnarna deltar främst i de tidiga faserna av vindkraftsutbyggnaden, från dess att man mäter vind tills att det finns ett beslut om att få börja bygga och att kontakt främst sker med projektörer och processägare. Arbetet rör främst tillstyrkansprocessen och i de flesta fallen är det projektörerna som själva ringer upp vindkraftsamordnarna. Flera vindkraftsamordnare uttrycker att de i många fall blir involverade allt för sent i utbyggnaden, när projektörerna redan har börjat möta motstånd i den kommunala tillstyrkansprocessen då det är svårt att låsa upp situationen. Vidare uppger vindkraftsamordnarna själva att en stor del av kontakten mellan aktörer sker utan att vindkraftsamordnarna är inblandade. När det är tidskritiskt eller projektören möter mycket motstånd hos exempelvis kommunen så plockas då vindkraftsamordnarna in för att inte äventyra budget och tidsplaner.

De flesta vindkraftsamordnare uttrycker dessutom att de gärna vill bli involverade tidigare för att hjälpa till mer proaktivt och utföra mer förberedande arbete. En vindkraftsamordnare uttrycker däremot att det mesta av arbetet redan är proaktivt i form av tidiga samtal med kommunstyrelser för att bygga kunskap om vindkraft och på så sätt ge stöd. Det förekommer även att länsstyrelser eller kommunala samordnare tar kontakt med vindkraftsamordnarna vid behov, men detta inte i lika stor utsträckning då de generellt inte har lika stor kännedom om vindkraftsamordnarna. Här uppger även många kommuner att de knappt haft kontakt med vindkraftsamordnare alls trots att de aktivt jobbat med vindkraftsprojekt. Slutligen uppger även en vindkraftsamordnare att hen har mycket kontakt med Vindkraftcentrum och branschföreningar.

Vidare uttrycker en branschorganisation att vindkraftsamordnarnas arbete idag är mer i form av *"brandkårsutryckningar"* men att det hade varit önskvärt om de kunde involveras tidigare i kontakt med kommuner och länsstyrelser för att *"gjuta olja på vågorna innan det blir storm"*. Från branschorganisationernas håll ses det främst att vindkraftsamordnarna jobbar på projektörers förfrågan med enskilda projekt och det finns ett önskemål om att vindkraftsamordnarna i en större utsträckning ska synliggöras för kommuner så de vet om att de finns för att kunna jobba mer i tidigare faser.

Flertalet kommuner uttrycker att de inte haft kontakt med vindkraftsamordnare alls och inte heller sett ett behov av deras medlingsroll mellan kommun och projektör, utan snarare mellan projektörerna och allmänheten.

3.3 Vindkraftsamordnarna anses komplettera andra aktörer väl

En central del i utvärderingen är att kartlägga hur vindkraftsamordnarnas arbete skiljer sig från de andra aktörernas. Enligt vindkraftsamordnarna själva finns det ingen annan aktör som har i uppdrag att underlätta kontakten och agera som ett kitt mellan bolag och kommuner och myndigheter. Vindkraftsamordnarna uttrycker att de har en stor frihet och kan utan några större kopplingar till andra aktörer delta i att lotsa fram vindkraftsparker på ett medlande vis olikt andra. Då vindkraftsamordnarna är regeringens företrädare innebär det att de förmedlar vidare och arbetar enligt de beslut som regeringen har satt upp och har en samordnande roll i det. I jämförelse med kommunala och regionala samordnare för vindkraft så har de således ingångar till regeringen och tyngden av att vara regeringsföreträdande och kan därmed lättare ta dialoger med försvaret, länsstyrelser exempelvis. En vindkraftsamordnare uttrycker även att deras ofta förekommande politiska bakgrunder är till nytta i form av kontaktnäten de har och kan använda sig av inom uppdraget.

Vidare uttrycks det av branschorganisationer att vindkraftsamordnarna är unika då de främjar vindkraft men ses som mer objektiva än vindkraftsbolagen själva då de själva inte tjänar pengar på projekten. Historisk har det varit relativt etablerade före detta politiker med starka roller vilket har gjort att det funnits andra vägar fram i kommuner och de kan *"agera dörröppnare och smörja hjulen"*. Större vindkraftsbolag anses visserligen ha mer kapacitet att utföra aktiviteter likt de vindkraftsamordnarna gör men att det snarare är de mindre projektörerna som är i behov av vindkraftsamordnarna. Även branschorganisationerna ser det som en tillgång att vindkraftsamordnarna är utsedda av regeringen och därmed enklare kan få med sig rätt personer till rätt forum för att diskutera de frågor som är mest aktuella. Vindkraftsamordnarna kan även tack vare sin bakgrund och relativt fria organisatoriska placering ta samtal med olika parter lättare än många andra aktörer. Ett exempel som ges här är om länsstyrelsen hade haft en mer aktiv roll likt vindkraftsamord-

narna där det då poängteras att tjänstemän på länsstyrelsen troligtvis skulle ha svårare att ta de samtalen med kommunpolitikerna än vindkraftsamordnarna. Ytterligare ett exempel som lyfts är möten med länsledning och landshövdingar.

Vidare poängteras det av en länsstyrelse att utöver vindkraftsamordnarna finns det inga andra resurspersoner vad gäller vindkraft som exempelvis kommuner kan kontakta i jakt på information och kunskap. Länsstyrelserna har inte all den kunskapen och branschorganisationer är inte oberoende på samma sätt. Det är i så fall Vindkraftcentrum som har en liknande roll men de anses ha mer utav ett näringslivsfokus. En länsstyrelse anser däremot att vindkraftsamordnarnas uppdrag överlappar med andra aktörer, så som länsstyrelsen själva och att det då kan bli ottydligt för andra aktörer vem som gör vad och har vilket mandat.

Slutligen så anses vindkraftsamordnarna generellt som ett bra komplement till resten av aktörerna. Det framhävs att man kan ställa lite spetsigare frågor och få mer ärliga svar. Vidare anses de vara språkrör åt branschen samtidigt som de är något mer företagsneutrala då de själva inte har någon ekonomisk vinning. Vindkraftsamordnarna upplevs som friare än andra aktörer och inte styrda av att de ska leverera något specifikt.

3.4 Vindkraftsamordnarna uppfattas inte som en helt neutral part

Vindkraftsamordnarna har ett uppdrag från regeringen att jobba och samordna för att bygga ut vindkraften. Det påpekas att i och med att de har ett uppdrag att främja utbyggnaden av vindkraft så är de således inte helt neutrala. De ska verka för att bygga ut men det poängteras vidare av en intresseorganisation att det inte behöver innebära att säga ja till allt. Det lyfts att vindkraftsamordnarna borde vara mer kritiska och koppla projekt till de regionala målen för hur mycket som ska byggas ut och var för att prioritera rätt. Ett perspektiv som däremot lyfts av en branschorganisation är att det går att skilja på att vindkraftsamordnarna jobbar för omställningen av energisystemet ur samhällsperspektivets vinning och inte för egen ekonomisk vinning och därav kan de ses som neutrala.

Av kommuner och branschorganisationer poängteras det att allmänheten och de som är emot vindkraft troligtvis inte uppfattar vindkraftsamordnarna som neutrala och inte vänder sig till dem. Det uppges att kommuner har efterfrågat en neutral part att kunna använda sig av för att beskriva helhetsbilden av vindkraften gentemot allmänheten men att de där inte varit neutrala i samtalet. En kommun uttrycker vidare att den hade förväntat sig en mer neutral och medlande part som hade förståelse för att alla vindkraftsprojekt in kan och borde ska ta sig igenom tillstyrkanprocessen. Av en statlig myndighet uppfattas vindkraftsamordnarna inte heller som neutrala då det uppfattas som att vindkraftsamordnarna representerar branschen före staten i många frågor.

Slutligen anger en vindkraftsamordnare själv att hen är angelägen om att inte sätta sig i en situation där hen inte uppfattas som neutral. Vindkraftsamordnaren ser neutraliteten som ett verktyg för att kunna nå ut till alla aktörer och börjar man äventyra med den blir uppdraget svårare att genomföra.

3.5 För mer proaktivt arbete behövs större kapacitet

I dagsläget finns det fyra vindkraftsamordnare som tillsammans delar på vad som motsvarar en heltidstjänst. De flesta vindkraftsamordnarna anser själva att den 25-procentiga tjänsten räcker till det reaktiva myndighetsarbetet och att de har en bra fördelning de fyra sinsemellan där de hjälps åt och har god kontakt. En vindkraftsamordnare uppger att hen även hinner med att jobba mycket proaktivt och ta samtal i tidiga skeden för att på förhand informera om kommande projekt och ta dialoger i förberedande syften. Vindkraftsamordnarna anser att det är bra att ha ansvaret uppdelat geografisk över landet då de alla har stora nätverk i respektive område. För att kunna arbeta mer proaktivt, fokuserat och ta mer egna initiativ i framtiden menar vindkraftsamordnarna att de behövt en halvtidstjänst var. De uttrycker att de då hade kunnat jobba mer med strukturella hinder.

Av resterande respondenter uppfattas det som att vindkraftsamordnarna inte har kapacitet att hinna med allt som önskas av dem och att de lägger mer än sina 25 procent. Att de är fyra som på en heltidstjänst ska täcka in hela Sverige och dess behov är för de flesta intervjuade chockerande och då förstår många att de inte kan vara delaktiga överallt utan bara har kontakter i vissa kommuner. En kommun poängterar att det behövs en samlad kraft inom vindkraft för att kunna nå energimålen och tycker att det är viktigt att man når ut till samtliga kommuner. Det finns även ett övergripande önskemål att vindkraftsamordnarna skulle jobba mer proaktivt och övergripande och inte med specifika frågor i specifika projekt. Slutligen anses det av fler aktörer behövas en separat vindkraftsamordnare för havsbaserad vindkraft, samt mer kompetens i rättsjuridiska processer.

3.6 Det finns rum för utveckling i rapporteringen till Regeringskansliet

Varje år vid årsskiftet gör vindkraftsamordnarna varsin årsberättelse på en till två sidor som skickas till deras gemensamma kontaktperson på Regeringskansliet. I rapporteringen ingår bland annat vilka träffar de haft, vad de har arbetat med och om de har varit involverade i studiebesök. Den här rapporteringen ger Regeringskansliet en bild av hur det ser ut på vindkraftsområdet runtom i landet och hur utvecklingen går. Vindkraftsamordnarna uttrycker att de sällan får återkoppling på rapporteringen och önskar en större legitimitet i rapportering. Det ges som förslag av en vindkraftsamordnare att ha en årlig sittning med exempelvis statssekreteraren för att ha en dialog kring utvecklingen av vindkraften.

Det förekommer även muntlig avrapportering till Regeringskansliet fyra till sex gånger per år. Av vindkraftsamordnarna upplevs det som att den saknar ett formaliserat sätt att genomföras på samt att det är något outtalat vad rapporteringen används till. Däremot finns det mycket mer kunskap som de hade kunnat föra vidare. Vindkraftsamordnarna anger även att de även själva har ett informationsbehov och önskar en något tätare och tydligare återkoppling. Regeringskansliet anser även själva att rapporteringen skulle kunna utvecklas och att årsrapporteringen skulle kunna bli mer strukturerad och att det ligger i deras intresse att tydliggöra det och kravställa.

3.7 Förslag kring hur vindkraftsamordnarnas roll kan ändras för att möta dagens behov bättre är av bred karaktär

De intervjuade tillfrågades hur vindkraftsamordnarrollen hade kunnat ändras för att möta dagens behov bättre. Frågan gav en mängd breda svar, där de sammanstälts till följande fyra punkten:

- **Vindkraftsamordnarna behöver mer tid:** Det är viktigt för vindkraftsamordnarna att ha med sig aktuella exempel i uppdraget. En branschorganisation menar att skulle de kunna lägga mer tid på uppdraget samlar de på sig mer exempel och blir bättre inför nästa möte. Det lyfts att vindkraften växer lavinartat och *"det kan vara smart att stoppa tillräckligt många kulor för att skjuta sig fram dit"*. Vindkraftsamordnarna anses ha en viktig roll där men de måste få en chans med rätt mängd tid som behövs för att kunna vara proaktiva istället för bara reaktiva.
- **Vindkraftsamordnarna ska kunna förmedla strategin för utbyggnad:** Det efterfrågas en mer sammanhållen planering och en part som förmedlar statens strategi vidare ner lokalt och på projektnivå och jobbar för att prioritera "rätt" projekt. Det finns flertalet vindkraftsbolag som ansöker om projekt på ställen som inte är prioriterade. Här hade vindkraftsamordnarna kunnat ha en större roll i att vidareförmedla den statliga strategin och proaktivt förmedla på nationell nivå vad som ska byggas och var det ska byggas. Mer konkret lyfts förslag att vindkraftsamordnarna skulle kunna ta fram förslag på platser att etablera parker på utifrån strategin och låta kommuner få vara med och tycka till.
- **Fler vindkraftsamordnare för att jobba mer regionalt:** Det uttrycks önskemål om att ha fler vindkraftsamordnare för att i större utsträckning kunna jobba ännu mer regionalt. Värdet i detta anses vara att kunna skapa närmare kontakter för att nå ut till alla kommuner då det idag är många kommuner som inte känner till vindkraftsamordnarna eller har varit i kontakt med dem.
- **Assistans och kunskapsstöd i medborgardialogen:** Kommuner, länsstyrelse och en statlig myndighet anser att det finns behov av hjälp i medborgardialogen. Det finns en stor oro i allmänheten kring vindkraften och dess utveckling. Det anses att om vindkraftsamordnarna hade kunnat vara med och sprida information och kunskap hade det varit behjälpligt i syfte att skapa större acceptans och förståelse hos de som berörs av utbyggnaden.

4 Slutsatser

I detta kapitel presenteras svaren på utvärderingsfrågorna som informerat utvärderingen. Därefter följer ytterligare slutsatser som utvärderarna dragit utöver frågorna och setts som särskilt intressanta.

4.1 Utvärderingens frågor

Utvärderingen syftar till att utvärdera vindkraftsamordnarnas arbete och roll i vindkraftsutbyggnaden samt hur de kompletterar andra aktörers arbete. De frågeställningar som står till grund för utvärderingen är följande:

- Vad bidrar vindkraftssamordnarna med i utbyggnaden av vindkraft?
- *På vilket sätt och i vilken utsträckning bidrar vindkraftssamordnarna till vindkraftsstrutbyggnaden?*
- *Hur kompletterar vindkraftssamordnarnas arbete andra aktörers arbete?*

De två delfrågorna delas i det här kapitlet upp på tre avsnitt där ”*På vilket sätt vindkraftsamordnarna bidrar vindkraftssamordnarna till vindkraftsstrutbyggnaden?*” besvaras i avsnitt 4.2, ”*I vilken utsträckning bidrar vindkraftssamordnarna till vindkraftsstrutbyggnaden?*” i avsnitt 4.3 och ”*Hur kompletterar vindkraftssamordnarnas arbete andra aktörers arbete?*” i avsnitt 4.4. Vidare vill vi särskilt lyfta fram vindkraftsamordnarnas synlighet där slutsatser kring dem presenteras i avsnitt 4.5.

Vidare specificerades ett antal delfrågor av utvärderarna för att kunna besvara de övergripande av Energimyndigheten specificerade frågorna. Svaren på dessa delfrågor presenteras i tabell 2.

Tabell 2. Svar på delfrågor framtagna av Analysys Mason.

Delfråga	Svar
Vilka aktiviteter tillhör vindkraftsamordnarnas dagliga arbete?	Vindkraftsamordnarna skapar kontakter mellan projektörer och kommuner, myndigheter och politiker. Deras arbete går främst ut på att skapa förståelse mellan olika grupperingar och medla i situationer där utbyggnadsprocessen stannat av, oftast i kontakt med kommuner och myndigheter. De arbetar även till viss del med att driva på för att lösa strukturella hinder.
I vilken/vilka faser av vindkraftsutbyggnaden deltar samordnarna i störst utsträckning?	Vindkraftsamordnarna arbetar nästan uteslutande i den tidiga fasen av vindkraftsutbyggnaden och då oftast med tillstyrkanprocessen.
Vilka aktörer inom vindkraftsutbyggnaden har vindkraftsamordnarna främst kontakt med?	Vindkraftsamordnarna har främst kontakt med projektörer, processägare, kommuner och myndigheter.
Hur skiljer sig vindkraftsamordnarnas arbete från de andra aktörernas inom vindkraftsutbyggnaden?	Vindkraftsamordnarna är utsedda av regeringen och har inte en lika partisk organisationstillhörighet som resterande aktörer inom branschen. Deras roll är även unik i det att de har i uppdrag att medla mellan aktörer för att lotsa fram vindkraftsparker.
Existerar det aktiviteter som enbart vindkraftsamordnarna kan genomföra?	Av vindkraftsamordnarnas uppgifter är det främst medlandet mellan parter som andra aktörer inte kan göra i samma utsträckning.
Förekommer andra kommunikationsvägar mellan aktörerna än via vindkraftsamordnarna? I så fall vilka?	Ja, mycket kommunikation sker utan att vindkraftsamordnarna är inblandade men det är när det i vindkraftsprojekt börjar bli tidskritiskt och det möts motstånd i tillstyrkanprocessen som vindkraftsamordnarna ofta blir tillfrågade.
Vad ingår i vindkraftsamordnarnas rapportering till Regeringskansliet?	Vindkraftsamordnarnas rapportering består av en årsrapport till Regeringskansliet samt muntliga avstämningar fyra till sex gånger per år.

4.2 Vindkraftsamordnarna skapar förståelse och medlar mellan aktörer

Vindkraftsamordnarna bidrar idag till vindkraftsutbyggnaden på flertalet håll, oftast genom reaktivt arbete men även på mer proaktiva håll. Följande punkter sammanfattar hur vindkraftsamordnarna bidrar till utbyggnaden av vindkraften:

- Vindkraftsamordnarna bidrar främst till utbyggnaden i de tidiga faserna genom att skapa förståelse och medla mellan aktörer i situationer där processen stannat av, oftast i kontakt med projektörer, processägare, kommuner och myndigheter.
- Vindkraftsamordnare ser neutraliteten som ett verktyg för att kunna nå ut till alla aktörer och börjar man riskera den blir uppdraget svårare att genomföra.
- Vindkraftsamordnarna upplevs som friare än andra aktörer och inte styrda av att de ska leverera något specifikt och har därigenom möjlighet att på ett effektivt sätt medla mellan aktörer och bjuda in till diskussioner som resterande aktörer inte har samma möjlighet till.

- Det mesta arbetet anses vara reaktivt arbete men det finns önskemål från både vindkraftsamordnarna själva och andra aktörer om att hinna genomföra mer proaktivt arbete.
- Det framgår att vindkraftsamordnarna i sydost och sydväst jobbar något mer med strukturella hinder medan vindkraftsamordnarna i mitt och norr främst arbetar med att lotsa fram större vindkraftsparker.
- Det anses viktigt att vindkraftsamordnarna förmedlar kunskap och information till Regeringskansliet samtidigt som det tydliggörs att det finns utrymme för förbättring i rapporteringen till Regeringskansliet och att en tydligare tvåvägs-kommunikation efterfrågas.
- Vindkraftsamordnarna uppfattas inte som en helt neutral eller opartisk aktör, snarare som en tillförlitlig aktör. Det finns från kommunernas håll en önskan om en mer neutral part som har förståelse för att alla projekt inte behöver röstas igenom.
- Idag arbetar främst vindkraftsamordnarna i syd med den havsbaserade vindkraften, men det finns flera uttryckta önskemål om en särskild vindkraftsamordnare för havsbaserad vindkraft framgent.

4.3 Vindkraftsamordnarnas tid räcker främst till reaktivt arbete i tillstyrkansprocesser

En stor del av respondenterna har svårt att bedöma exakt hur mycket vindkraftsamordnarna hittills har bidragit till utbyggnaden av vindkraften. Däremot ses de som viktiga för den framtida utbyggnaden. Följande slutsatser kan dras kring i vilken utsträckning vindkraftsamordnarna bidrar till utbyggnaden:

- Den låga svarsfrekvensen på frågan gällande hur viktiga vindkraftsamordnarna har varit för vindkraftsutbyggnaden från 2006 fram till idag gör det svårt att dra någon slutsats kring detta. De svaren som kom in låg däremot relativt högt på skalan.
- Många respondenter anser att vindkraftsamordnarna kommer vara viktiga för den framtida utbyggnaden av vindkraften samtidigt som det är få som anser sig veta exakt hur mycket utbyggnaden kommer minska om vindkraftsamordnarnas roll inte längre skulle finnas kvar. Detta kan tänkas bero på att vindkraftsbranschen utvecklas mycket snabbt idag och är svår att förutspå.
- De flesta vindkraftsamordnarna anser att deras 25-procentiga tjänst räcker till det reaktiva myndighetsarbetet och en uppger att hen även hinner med att jobba mycket proaktivt och ta samtal i tidigare skeden.
- Utomstående tror att vindkraftsamordnarna har för lite tid och förstår att de inte hinner med att ha kontakt med alla aktörer då de fyra vindkraftsamordnarna tillsammans delar på en heltidstjänst.
- Viktigaste anses vara att jobba pådrivande för att lösa strukturella hinder, samtidigt som det kommer fram att det skulle behövas mer tid och kapacitet för att kunna arbeta mer med detta då fokus idag mest hamnar på reaktivt arbete i tillstyrkansprocessen med specifika projekt.
- För att kunna arbeta mer proaktivt, fokuserat och med strukturella hinder menar två vindkraftsamordnare att de behövt mer tid, förslagsvis en halvtidstjänst var.

- Kommuner anser inte att de får mycket till stöd i den kommunala planeringsprocessen eller inför beslut om kommunal tillstyrkan. De uttrycker att de inte heller sett ett behov av deras medlingsroll mellan kommun och projektör, utan snarare mellan projektörerna och allmänheten.
- Från flera håll ses det som att vindkraftsamordnarna främst jobbar på projektörers förfrågan och det finns ett önskemål om att de ska synliggöras mer för kommuner för att kunna jobba mer i tidigare faser med övergripande processfrågor.

4.4 Vindkraftsamordnarna anses som ett bra komplement till andra aktörer

Vindkraftsamordnarna anses generellt komplettera andra aktörer väl och inte överlappa i allt för stor utsträckning. Följande slutsatser sammanfattar hur vindkraftsamordnarna kompletterar andra aktörer:

- Det poängteras att de har en tydlig nationell syn, har kunskap om hur politiken fungerar och är en samordnande förbindelselänk mellan offentliga aktörer och branschen.
- Vindkraftsamordnarna anses kunna vara språkrör åt branschen samtidigt som de är något mer företagsneutrala då de själva inte har någon ekonomisk vinning.
- Deras organisatorisk tillhörighet och uppdrag gör dem unika och medför att de kan utföra aktiviteter utan en lika stark agenda som andra aktörer, men med tyngden av att vara utsedda av regeringen.
- Ett antal respondenter anser att det ändå finns flertalet aktörer där överlapp finns, men att det inte finns någon aktör som ersätter vindkraftsamordnarna helt och hållet.
- I jämförelse med kommunala och regionala samordnare för vindkraft så har vindkraftsamordnarna ingångar till regeringen och tyngden av att vara regeringsföreträdande och kan därmed lättare ta dialoger med försvaret och länsstyrelser.
- Slutligen anses de vara några av få resurspersoner vad gäller vindkraft som exempelvis kommuner kan kontakta i jakt på information och kunskap och fyller därmed ett hål som länsstyrelserna inte maktar med.

4.5 Vindkraftsamordnarnas synlighet är låg bland kommuner

Både i enkätundersökningen och under intervjuerna blir det tydligt att många respondenter har dålig kännedom om vindkraftsamordnarna. Dels har många svarat lågt på skalan kring hur väl de känner till dem, dels har väldigt många svarat vet ej på många av frågorna. Under intervjuerna framkommer det vidare att flertalet inte känner till eller har haft kontakt med vindkraftsamordnarna trots att de aktivt jobbat med vindkraftsprojekt och därmed blir vissa frågor svåra att ställa och få svar på. Det efterfrågas framför allt i enkätsvaren att vindkraftsamordnarna ska synliggöras mer och ges tydligare och/eller större mandat. Det framkommer att många både från enkäten samt i intervjuerna anser att vindkraftsamordnarna kommer ha en viktig roll framgent i utbyggnaden av vindkraften, bara man får till en tydligare och mer synlig roll.

Annex A Enkätfrågor

1. Hos vilken typ av aktör finns du?
 - a. Statlig myndighet.
 - b. Länsstyrelse.
 - c. Kommun.
 - d. Intresseorganisation.
 - e. Branschorganisation.
 - f. Privat företag.
 2. Hur väl känner du till de nationella vindkraftsamordnarna arbete?
(1 = Inte alls, 7 = Mycket väl)
 3. I vilken del av landet är du verksam (det är möjligt att välja flera alternativ)?
 - a. Hela Sverige.
 - b. Västerbottens län, Norrbottens län.
 - c. Stockholms län, Uppsala län, Västmanlands län, Örebro län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län eller Jämtlands län.
 - d. Värmlands län, Västra Götalands län, Hallands län eller Skåne län.
 - e. Södermanlands län, Östergötlands län, Kalmar län, Gotlands län, Blekinge län, Jönköpings län eller Kronobergs län.
 4. Vad är det viktigaste vindkraftsamordnarna bidrar med av följande alternativ?
 - a. Sprida kunskap om vindkraft.
 - b. Att fungera pådrivande för att lösa vissa strukturella hinder för vindkraftsetablering (t ex konkurrens om markanvändning mellan försvarsintressen och vindkraftsintressen).
 - c. Medla mellan intressenter rörande specifika projekt.
 - d. Förmedla information till Regeringskansliet.
 - e. Annat (kommentar).
 5. Hur stort behov finns det av vindkraftssamordnarnas spridning av kunskap för utbyggnaden av vindkraft i Sverige?
(1 = Inget alls, 7 = Ett mycket stort behov, Vet ej)
 6. I vilken utsträckning är vindkraftsamordnarna pådrivande för att lösa strukturella hinder (t ex konkurrens om markanvändning mellan försvarsintressen och vindkraftsintressen) för vindkraftsetableringar?
(1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
 7. Hur stort behov finns det av att vindkraftsamordnarna medlar mellan intressenter rörande specifika vindkraftsprojekt?
(1 = inget alls, 7 = Ett mycket stort behov, Vet ej)
 8. Hur viktigt är det att vindkraftsamordnarna förmedlar kunskap och information till Regeringskansliet?
(1 = Inte alls, 7 = Mycket viktigt, Vet ej)
-

9. I vilken utsträckning är vindkraftsamordnarna en opartisk aktör?
(1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
10. Anser du att vindkraftsamordnarna är en tillförlitlig part?
(1 = Inte alls, 7 = Mycket tillförlitlig, Vet ej)
11. I vilken omfattning underlättar vindkraftsamordnarna samarbetet mellan kommuner om vindkraftsutbyggnaden? (1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
12. I vilken utsträckning underlättar vindkraftsamordnarna samarbetet mellan lokala intressen och statliga intressen kopplade till vindkraft?
(1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
13. I vilken utsträckning underlättar vindkraftsamordnarna samarbetet mellan vindkraftsbolag och lokala intressen? (1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
14. I vilken utsträckning underlättar vindkraftsamordnarna samarbetet mellan vindkraftsbolag och statliga intressen? (1 = Inte alls, 7 = I stor utsträckning, Vet ej)
15. Hur mycket stöd ger vindkraftsamordnarna kommunerna i den kommunala planeringsprocessen? (1 = Inte något stöd alls, 7 = Mycket stöd, Vet ej)
16. I vilken omfattning ger vindkraftssamordnarna kommunerna stöd inför beslut om kommunal tillstyrkan ("kommunalt veto")?
(1 = Inte alls, 7 = I stor omfattning, Vet ej)
17. I vilken omfattning ger vindkraftsamordnarna vindkraftsbolagen stöd inför beslut om kommunal tillstyrkan ("kommunalt veto")?
(1 = Inte alls, 7 = I stor omfattning, Vet ej)
18. Hur mycket bidrar vindkraftssamordnarna till att underlätta processen vid ansökan om elnätskoncession? (1 = Inte alls, 7 = Mycket, Vet ej)
19. Hur viktiga har vindkraftsamordnarna varit för utbyggnaden av vindkraft från 2006 fram till idag? (1 = Inte alls viktiga, 7 = Mycket viktiga, Vet ej)
20. Hur viktiga är vindkraftsamordnarna för den fortsatta utbyggnaden av vindkraft?
(1 = Inget behov alls, 7 = Ett mycket stort behov, Vet ej)
21. Finns det ett behov av att ändra vindkraftsamordnarnas roll?
(1 = Inget behov alls, 7 = Ett mycket stort behov, Vet ej, samt frisvar)
22. Hur mycket kommer den framtida vindkraftsutbyggnaden minska om vindkraftsamordnarna roll inte längre finns kvar?
(1 = Inte minska alls, 7 = Minska betydligt, Vet ej)
23. I vilken utsträckning finns det idag andra aktörer som fyller vindkraftsamordnarnas roll? (1 = Inte alls, 7 = I Stor utsträckning, Vet ej samt frisvar)
24. Hur stor del av vindkraftsamordnarnas arbete kompletterar övriga aktörers arbete?
(1 = Allt arbete överlappar andra aktörers arbete, 7 = Allt arbete kompletterar övriga aktörers arbete, Vet ej, samt frisvar)
25. Hur många av de större vindkraftsprojekten har vindkraftsamordnarna kapacitet att medverka i? (1 = Få projekt, 7 = I princip samtliga större projekt, Vet ej)
26. Nu är enkäten slut. I följande ruta får du gärna komplettera med om det är något ytterligare du vill säga om vindkraftsamordnarnas roll och arbete som inte har täckts in av tidigare frågor. (Frisvar)

Annex B Intervjuguide

Till vindkraftsamordnare:

- Vilka aktiviteter tillhör vindkraftsamordnarnas arbetsbeskrivning?
- Vilka aktiviteter tillhör vindkraftsamordnarnas dagliga arbete?
 - Ge exempel.
 - Hur stor del av din arbetstid arbetar du som vindkraftsamordnare?
- Hur skiljer sig vindkraftsamordnarnas arbete från de andra aktörernas inom vindkraftutbyggnaden?
 - Ge exempel.
- I vilken/vilka faser av vindkraftsutbyggnaden deltar samordnarna i störst utsträckning?
 - Varför just dessa?
- Vilka aktörer inom vindkraftsutbyggnaden har vindkraftsamordnarna främst kontakt med?
 - Varför just dessa?
 - Hur sker kontakten?
- Existerar det aktiviteter som enbart vindkraftsamordnarna kan genomföra?
 - Om ja, varför och ge exempel.
 - Om nej, vilka kan utföra dessa förutom ni?
- Förekommer andra kommunikationsvägar mellan aktörerna än via vindkraftsamordnarna?
 - Om ja, ge exempel?
 - Varför?
- Har vindkraftsamordnarna kapacitet att vara med där det finns behov av dem?
 - Om nej, varför? Ge exempel (saknas tid, planering etc.).
- Har du några tankar kring om/hur vindkraftsamordnarnas roll kan ändras för att möta dagens behov bättre?
 - Om ja, hur? Ge exempel.
- Vad ingår i vindkraftsamordnarnas rapportering till Regeringskansliet?
 - Ge exempel.
 - Hur rapporterar vindkraftsamordnarna till Regeringskansliet?
 - Anser du att rapporteringen är på en lagom nivå?
 - ♦ Om nej, varför?
- Finns det något mer du vill lägga till som jag borde ha frågat om?
 - Om ja, vad?

Till Regeringskansliet:

- Vad ingår i vindkraftsamordnarnas rapportering till Regeringskansliet?
 - Ge exempel.
 - Hur rapporterar vindkraftsamordnarna till Regeringskansliet?
 - Anser du att rapporteringen är på en lagom nivå?
 - ♦ Om nej, varför?
- Vilka aktiviteter tillhör vindkraftsamordnarnas arbetsbeskrivning?
 - Ge exempel.
- I vilken/vilka faser av vindkraftsutbyggnaden deltar samordnarna i störst utsträckning?
 - Varför just dessa?
 - Finns behov av deras deltagande även i andra faser tror du?
- Existerar det aktiviteter som enbart vindkraftsamordnarna kan genomföra?
 - Om ja, varför och ge exempel.
 - Om nej, vilka kan utföra dessa förutom vindkraftsamordnarna?
- Har du några tankar kring om/hur vindkraftsamordnarnas roll kan ändras för att möta dagens behov bättre?
 - Om ja, hur?
 - Finns det behov som inte möts idag? Ge exempel.
- Finns det något mer du vill lägga till som jag borde ha frågat om?
 - Om ja, vad?

Till andra aktörer:

- Uppfattas vindkraftsamordnarna som en neutral och tillförlitlig part?
 - Om ja, ge exempel.
 - Om nej, varför?
- Förekommer andra kommunikationsvägar mellan aktörerna än via vindkraftsamordnarna? I så fall vilka?
 - Om ja, ge exempel?
 - Varför?
- Hur skiljer sig vindkraftsamordnarnas arbete från de andra aktörernas inom vindkraftsutbyggnaden?
 - Ge exempel.
- I vilken/vilka faser av vindkraftsutbyggnaden deltar samordnarna i störst utsträckning?
 - Varför just dessa?
 - Finns behov av deras deltagande även i andra faser?

- Existerar det aktiviteter som enbart vindkraftsamordnarna kan genomföra?
 - Om ja, varför och ge exempel.
 - Om nej, utveckla gärna?
- Har vindkraftsamordnarna kapacitet att vara med där det finns behov av dem?
 - Om nej, varför? Ge exempel (saknas tid, planering etc.).
- Har du några tankar kring om/hur vindkraftsamordnarnas roll kan ändras för att möta dagens behov bättre?
 - Om ja, hur?
 - Finns det behov som inte möts idag? Ge exempel.
- Finns det något mer du vill lägga till som jag borde ha frågat om?
 - Om ja, vad?

Hållbar energi för alla

Energimyndigheten leder samhällets omställning till ett hållbart energisystem.

Vi bidrar med fakta, kunskap och analyser om tillförsel och användning av energi i samhället, och arbetar för en trygg energiförsörjning.

Forskning om framtidens fordon och bränslen, förnybara energikällor och smarta elnät får stöd av oss. Vi stöttar också affärsutveckling som gör det möjligt att kommersialisera innovationer och ny teknik, och ser till att goda lösningar kan exporteras.

Vi ansvarar för Sveriges officiella statistik på energiområdet, och hanterar elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter.

Dessutom deltar vi i internationella klimatsamarbeten, och förmedlar fakta om effektivare energianvändning till hushåll, företag och myndigheter.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se